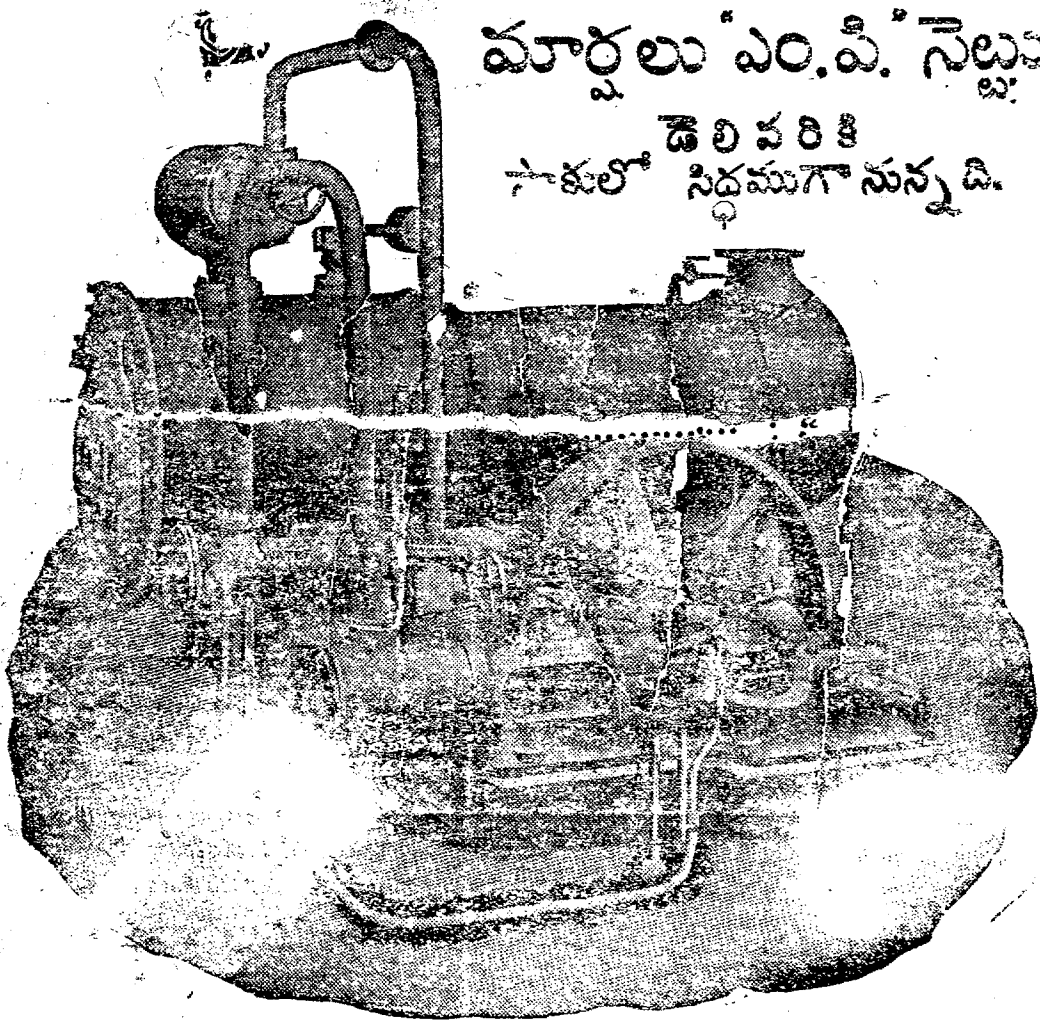

30068 ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును.

ప్ర. 3. } ఔన్నవట్టణము 1921 వ సం. అగస్టు నెల 31 తేది బాధవారము } No. 125.
సంవత్సరము. ౮ } దుర్మతి నాశనం పత్తర త్రావణ మాస బహుళ శ్రవణ దశమి ౧౩. } సంవత్సరము. ౧౨౨

మార్షలు "ఎం.పి." నెట్టు
డెలివరీకి
సాక్షులొ సిద్ధముగా నున్నది.

బాయిలర్లు, ఎంజిను, సూపర్ హీటరు, స్టీం, వాటర్ వై పింగు
మొదలగువాటితో పయిన ఉండనది మార్షలు "ఎం. పి." మార్టి నెట్టు
యొక్క వివరణము ధరలకు ఇతర వివరములకు ఈ దిగువ చిరునా
మాకు దరఖాస్తు లంపుకొనవలెను. 1808

మార్షలు ధనుః టి కో (ఇండియా) లిమిటెడ్

నెం. 9, సెకండు లైను బీచ్, మదరాసు.

అమృతాంజనము

తలనొప్పులకు ప్రసిద్ధి కెక్కినది.
ఇతర పవిధమైన నొప్పులను కూడా
మా అమృతాంజనమును వాడి
నంత మాత్రమున నయముగదా.
సులభ మెల 0-10-0 అణాలు

మోహినితైలము

సీసా 1-కి 0-12-0

తామరతైలము

దబ్బి 1-కి 0-6-0

వండ్లపొడి

దబ్బి 1-కి 0-2-0

అమృతాంజనం డిపో,
బొంబాయి - మదరాసు

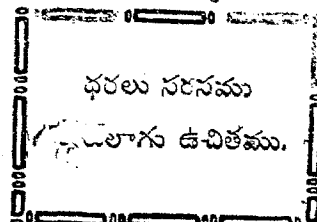
బొంబాయిలో ట్రాక్టరు పాకి ముప్రసిద్ధము కం పెనివారిచే
నుబద్ధది. (8068)

౧౨ సెంటరు.

కాశీము-3౨, 3౪, 3౬ గుళములలో దొరుకును.

నానావిధములగు రివాల్వర్లు, అరుతక విడుదలయ్యే
క్లబ్బునవి. [స్టాపిలిము ౧౮౬౩ సం.

ధరలు సరసము
మొలగాను ఉచితము.

చిన్నవి, కేబుల్ లో కెట్టుకోగలిగినవి కూడ దొరుకును.

ఓ. వి. రామానుజం శెట్టి అందు కంపెని, నెం. ౧౨, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

ఆరోగ్యములకు గాను

మీరు—

219

తక్షణమే
ప్రాసిన రిపాటు ఖర్చులు కూడను అపేక్షించక ఇప్పుడే మీకు
ఒక ప్రతి "కౌముదాస్త్రము" పంపెదము.
త్వరపడుడు!

వైద్యశాస్త్ర మణిశంకర్ గోవిందజీ,
అరవన్దిగూ యాన ఫాలయము, 28, హైద్రాబాద్, మదరాసు.

ఈ ప్రాస్పెక్టును మద్రాసు జాయింటు స్టాక్ కంపెనీల అసిస్టెంట్ రిజిస్ట్రారుగారియొద్ద
దాఖలు చేయబడియున్నది.

శ్రీ మీ నా క్షి మి ల్కు లి మి టె డ్.

[1921 సంవత్సరము ఇండియన్ కంపెనీల అక్ట్ ననుసరించి ఇంకాస్సలేటు చేయబడినది]

(8058)

మూలధనము రూ. 50,00,000.

వాటా 1-కి రూ 20 లు చొప్పున 2,50,000 వాటాలుగా విభజింపబడియున్నవి.

ఈ దిగువ తెలుపబడిన ప్రకారము చెల్లించవలెను:—

దరఖాస్తుతో రూ 5 లును, పంజానైసక్టుకు రూ 5 లును, మిగిలినవైకమును తదవ 1-కి రూ 5 లకు ఎక్కువ కాకుండా దఫాలు
వాగ్గా చెల్లించవలెను. ప్రతిరెండు దఫాలకు మధ్య మూడుమాసములకంటె తక్కువకాని వ్యవధి యుండును.

డైరెక్టరులు

- 1 టి. ప్రకాశం ఎస్టేట్స్, బార్-ఆఫ్-లా, మైసూరు, మద్రాసు
- 2 అబ్దుల్ హుస్సేన్ ఖలీలీ ఎస్టేట్స్, వర్తకులు, మద్రాసు
(మెస్సర్స్ మహమ్మదు ఖలీలు అండు సన్స్)
- 3 గోకుల్ దాసు గోవర్ధన్ దాసు ఎస్టేట్స్, వర్తకులు, మద్రాసు
(మెస్సర్స్ మురళీదాసు రామదాసు అండు సన్స్)
4. సి.వి. బాలస్వామినాయుడు ఎస్టేట్స్, బాంకరు, భూస్వామి, మధుర
- 5 ఏ. రామస్వామిపిల్లే ఎస్టేట్స్, వర్తకులు, భూస్వామి, మధుర
- 6 కారుముత్తు త్యాగరాజశెట్టి ఎస్టేట్స్, బాంకరు, మధుర
- 7 రాంజీ కళ్యాణ్ జీ ఎస్టేట్స్, వర్తకులు, మద్రాసు
(మెస్సర్స్ కళ్యాణ్ జీ అండు సన్స్)

బాంకరులు

- ది ఇంపీరియల్ బాంకు ఆఫ్ ఇండియా, మద్రాసు
ది ఇండియన్ బాంకు, లిమిటెడ్, మద్రాసు, మధుర
అడ్మిటర్లు
ఎమ్. కె. జన్ డీకర్ ఎస్టేట్స్, బి. ఏ. ఎఫ్. ఎస్. ఏ. ఏ.,
(లండన్); ఎఫ్. ఎమ్. యా. 1/32 ఆర్మినియన్ పీస్, మద్రాసు
సాలిసిటర్లు
మెస్సర్స్ గ్రాన్ట్ అండు గ్రేట్స్ రెస్కూ, మద్రాసు
మేనేజింగు ఏజెంట్లు
మెస్సర్స్ కళ్యాణ్ జీ అండు సన్స్, 420, బంకశాలపీస్, మద్రాసు
రిజిస్టరు ఆఫీసు
420, బంకశాలపీస్, సావుకారుపేట, మద్రాసు

ప్రాస్పెక్టును.

(1) ఈ కంపెనీ సంఘమువారి మెమోరాండములో దెల్పినటుల మధురయందు
వజ్రముటకును వేముటకును ఒక మంచియర్థకాలను ఏర్పాటుచేయు నుద్దేశముతో
స్థాపింపబడినది. సంఘము వేముటకుగూడ కావలసిన యర్థములు రక్షింపబడును.
చుట్టుప్రక్కల ప్రత్తిపండు జిల్లాలలో మంచి ప్రత్తిని తయారుచేయుటకు కావలసిన
జిప్సొండు అందు క్రెస్టింగు ఫ్యాక్టరీలు స్థాపింపబడును.

(2) వజ్రమునట్టియు వేమునట్టియు యర్థత్రాయమునల్ల దక్షిణ యిండియా
వేళయందు అధికముగ లాభము గలుగు నని వేరుగ చెప్పవచ్చునది. మగ్గముమీద
వేయుచుండి కావలసినంత నూలు, ఇప్పుడును యర్థత్రాయమును సరఫరా చేయు
టలేదు. ఈ యర్థహిందూస్థానమునండి చాలానూలు రప్పించబడుచున్నది.

(3) దక్షిణదేశీయులు ప్రత్తిపండు ఫలములలో మధురజిల్లా ఉత్పాదకమై
నది. మంచి ప్రత్తి కార్మికవలె చక్కగనున్నది. వైపునదినీరు రంగుచేయుటకు మిక్కిలి
అనుకూలముగా ఉండును.

ఈ యర్థత్రాయమునందు చేయుటకు నుత్తరైలు వనతియందుటచే అచుట్టు
ప్రక్కల ప్రాంతముల జిల్లాలలో అతి శ్రమకాలములోనే అమ్ముడుపోగలదు.

(4) 5 లక్షలు విలువగల వాటాలు అమ్ముటగానే డైరెక్టరులు వాటాలను
మంజూరుచేయుటకు ప్రారంభింపారు.

(5) కంపెనీనిబంధనల ననుసరించి 25 వాటాలను పుచ్చుకొనినవారే కంపెనీ
డైరెక్టరుగా నుండుట కర్తవ్యము.

(6) డైరెక్టరులకు క్లుప్తమైన తెలుపబడిన అర్హతలు నుండవలసినయెడల, ఇంక
మొత్తము ప్రతిఫలము యివ్వబడు ననియు ఈ దిగువ నిబంధనలలో నిర్ణయింపబడినది.

(106 నిబంధన) ఈ కంపెనీ డైరెక్టరులు రూ 5000 లు నిలువ గల
250 వాటాలకు తక్కువ కాకుండా పుచ్చుకొనవలెను. ఈ నిబంధన దీనివలన డైరెక్టరుల
పట్ల ఆను వర్తింపదు ఈవర్తక శేతుండ వాటాదారులు డైరెక్టరులుగా అట్టచేయ
వచ్చునుగాని నియమింపబడిన ఒక మాసములోగా 25 వాటాలు కొనవలసియుండును.
అట్లుచేయనియెడల నిబంధనలను అనుసరించి అన్ని వాటాలు కొన్నట్లుగా పరిగణించి
ఆవిధముగ వ్యవహరింపబడు చేయబడును.

(107 వ నిబంధన) ప్రతిసభకును హాజరు డైరెక్టరులు రూ 50 లకు అధికము
కాని మొత్తమును ఇచ్చుటకు డైరెక్టరులు నిర్ణయించెదరు. వాటా సర్టిఫికెట్లు ది

ర్లు మున్నగు ఇతరవాటియందు చేవాని చేయుటకు వేర్వేరుబడిన డైరెక్టరులకు
అధికముగా కొంతద్రవ్యము ఇవ్వబడును. ఇదిగాక జనరల్ మీటింగునందు నుంజూ
రైనవిధమున డైరెక్టరులకు మరికొంతద్రవ్యము ఇవ్వబడును. ఇట్టి మొత్తములు
తమలో తాము నిర్ణయించుకొనవిధమున డైరెక్టరులు పుచ్చుకొనెదరు. సం॥ రములో
గా వారు భాగములను నిర్ణయించుకొననియెడల ఆమొత్తములను డైరెక్టరులు అందరు
సమముగా పంచుకొనెదరు.

(108 నిబంధన) మద్రాసునందు నివసించని డైరెక్టరులకు మీటింగుకు హాజరు
టకు వ్యాయమైన ప్రయాణపు ఖర్చులను డైరెక్టరు నిర్ణయించెదరు. ఈ ఖర్చులతో
బోర్డు మీటింగుకు వచ్చినందుకు రూ 50 లు కూడ మొసగుటకును. ప్రత్యేకసంఘ
ములయందు పనిచేయుటకు నియమింపబడిన డైరెక్టరులకు ఈ నిబంధనల ననుసరించి
కొంతద్రవ్యమును డైరెక్టరులు మంజూరి చేయుచుందురు.

కళ్యాణ్ జీ అండు సన్స్ కంపెనీవారికిని ఈకామెవారికిని ఈక్రింది ఖర్చు
నామా వారి అయినది. కళ్యాణ్ జీ అండు సన్స్ కంపెనీపనులు నిర్వహించుచున్న
రాంజీ కళ్యాణ్ జీ గారును, వారి వెకవచ్చు హక్కుదారులును ఈ కంపెనీ రిజిస్టరు
అయిన థేడిమెదలు 81 సం॥ రములకరకు ఈ కంపెనీకి మానేజింగు ఏజెంట్లుగా పని
చేయుదురు. వారికి ఎప్పుడట్లుండుట నిర్ణయ శేషపోయినను రాజీనామా నియ్య
వచ్చును. కంపెనీ నికరలాభముమీద నూటికి రూ 10 లు చొప్పున కమిషనును,
నెల 1 కి రూ 1000 లు అలవెన్యూక్రమము వారికి ఇవ్వబడును.

ఈ కంపెనీకి మానేజింగు డైరెక్టరులుగా నుండుటచే, అయితే ఏదవత్సరము
సంక్షేపము పంచవలసిన దీనిదొడ్డు చెల్లించబడిన మూలధనములో నూటికి 1 వ వంతు
కన్న తక్కువయైనచో వీరికి అలవెన్యూక్రమము యివ్వబడునుగాని కమిషను ఇవ్వ
బడదు.

(10) ఈవైఖరారునామా ప్రకారము కల్లియన్ జీ అండు సన్స్ వారికి ఇచ్చు
బీతము విషయమై అకంపెనీ అధికారులు ఈ కంపెనీ డైరెక్టరులలో నికరగు రాంజీ
కళ్యాణ్ జీ గారు మిక్కిలి శ్రద్ధహింతురు.

(11) ఈ కంపెనీవారు చెల్లించవలసిన ప్రారంభఖర్చులు రూ 15,000 లు
అంచనా చేయబడినది.

(12) కంపెనీయొక్క నిబంధనలు ప్రాస్పెక్టులో నొక యుగా చేర్చ
బడినది.

(13) వాటాలు మంజూరుచేయబడిన 12 నెలలకు పిమ్మట వాటా సర్టిఫికెట్లు
తయారు చేయబడి యివ్వబడును. అంతకుముందు ఇచ్చుటకు వ్యతిరేకము.

కెన్యా భారతీయులు

ప్రతి క్రింద క్రింద లండన్ టైమ్స్ పత్రికలో నీ క్రింద శీర్షిక ప్రచురించబడినది.

I

అయ్యో,

భారతీయవహరముల పైని బాయిటు సెల్లెట్ కమిటీవారి నివేదికను ప్రచురించబడినది. ఇండియా ప్రభుత్వమువారు కన్యా కాలనీలోని, అనగా బ్రిటిషు తూర్పు ఆఫ్రికాలోని భారతీయులకు, అచటి శ్వేతవాసులతో సమాన మగు నర్తకము నీయనలేనని కోరినదానిని అనివేదికము బలపరచుచున్నది.

నివేదికము బొటాబొటిక కావలసిన అధిక సంఖ్యకులచే మూల మంగీకరించబడినది. కమిటీలోని తొమ్మిదిమంది సభ్యులు, అధ్యక్షుల కొక యాక్షేపణ పత్రమును సమర్పించిరి. కమిటీవారి సమస్యను పూర్తిగా చర్చించలేరనియు, సామ్రాజ్యసమావేశములోగాని, ప్రభుత్వములోగాని పునఃచర్చ కావలెనని చెప్పినంతమాత్రమున నాచరణలో బెట్టినయెడల, ఆ కాలనీయెక్కు భావిపరిణామమునుగూర్చిన మాభావములు పూర్తిగా వెల్లడికానేరవు.

కన్యాలో నప్పుడే 30 వేలమంది భారతీయులున్నారు. 20 లక్షలమంది స్వదేశీయులున్నారు. 3 వేల మంది యూరోపియనులున్నారు. సాక్ష్యమైనను పూర్తికాదు. ఇప్పుడీ దేశములో నున్న కన్యా కాననభా సభ్యుల యిద్దరి సాక్ష్యమును పుచ్చుకొనకుండుట కోరనియము. కన్యాలోనికి భారతీయులు ఎందుకు చేరినారమన వచ్చుచున్నారో, కాలనీభివృద్ధిచేయుటలో నారు తెలుస్తేపంతపు మరే పనయిన జేయుచున్నారో, ఆ విషయమయి యే విధమయిన సాక్ష్యమును పుచ్చుకొనలేదు.

కన్యాలోని భారతీయులకు అచటి యూరోపియనులతో బాటు అర్హతను నిచ్చినచో, కొంత కాలముగనుక, ఆ కాలనీ యిండియా ప్రభుత్వమువారి పరమకాగడని మాకు తోచుచున్నది. భారతాభివృద్ధిపాదమును బెల్లినవారు తమసాక్ష్యములో గూడ చట్టిపూర్వకముగా వినియి. తూర్పు ఆఫ్రికా దేశస్థులయొద్దేము ననుకరించి చూచినచో అట్టి స్థితి చాలా భారముగ నుండగలదు.

విషయముల నన్నింటిని చర్చించుకొంటే మేము చెప్పదలచుకొన్నదేమనగా, తూర్పు ఆఫ్రికాకు వలస పోవలసినదిగా కోరిన బ్రిటిషు శ్వేతజాతివారికి, ఆ కాలనీ, వారిదేయగుననియు, అనియ ప్రభుత్వము క్రిందికి పోదనియు చెప్పియుండుటచే ఆ శ్వేతముఖుల హక్కులను మరింత బాగుగ విచారించవలయు ననియే.

భారతజాతికి సంబంధించిన విషయము లేదైన సంస్కరింపవలసి యున్నచో భారతీయులకును, స్వదేశీయులకును యూరోపియనులకును సమానస్వాయము జరుగవలెనని మేము కోరుచున్నాము. ఇది జరుగుటకు ముందు కన్యాకు ఒక రాయలు కనిగొనవలసి పంపవలసినదిగాను, మేము తీసికొన లేనటువంటి సాక్ష్యము తీసికొనవలసినదిగాను సలహా నిచ్చుచున్నాము. ఆకవిగానునవారు ఒక్క కన్యాలోనే గాకుండ ఆఫ్రికాయంతటి బాని యూరోపియను యితోజాతుల యర్హతను గూర్చి యూరోపియనులను. అట్టి కవిగాను కన్యాలోని భారతీయులకు సంపూర్ణస్వాయము జేయగలదని మానవ్యము. కాని యే బ్రిటిషు ప్రభుత్వమైనను భారతీయులకు శ్వేతముఖులతో బాటు వోటు నిచ్చు నధికారము నిచ్చి బ్రిటిషుకాలనీని, యిండియా అధికదేశముగ మార్చునని మేము హామీపజాలము.

ఇట్లు,

డబ్లియు బాయిస్సును హిక్కు సి డెవ్నాము చారల్సు వి య ఫ్ టెన్సెండు

II

అయ్యో,

భారతీయవహరముల పైని విచారణశేయుట కేర్పడిన బాయిటు సెల్లెట్ కమిటీలోని సభ్యులు ముగ్గురు సంతకములు చేసి వివాదాత్మకలో నేడు ప్రాసినలేఖ ఆకాలమున బయల్పడినది.

మేమును ఆకమిటీలో సభ్యులమే. సభ్యులమైయుండి, వారటుల కార్యనిర్వాహణమలేకుండ ప్రాసిన విషయముల కహింప జాలము. అయినను సాక్ష్యము ప్రచురించలేదు. ఇదివరకే చాల మున్నితముగనున్న స్థితిని చెడగొట్టు దలచినచో చాల విచారణీయము. సమాన యర్హతను మనదని ప్రపంచములోని భారతీయుల కందరకును వర్తించునని గ్రహింపవలయును. అట్లని యిండియాలో ఒప్పుకొనుటెను. ఎవరో కొందరు శ్వేతముఖులకొర కావిషయమును తిరస్కరించినచో, అసంభవముగ వత్సర్గముగ నుండుటయే గాక యిండియాలోనే నిషఘటితి రావచ్చును. ఆ దేశము బ్రిటిషు

సామ్రాజ్యములో నుండిన నుండవచ్చును. కాని సమానమగు హక్కులనుమాత్రము వాంఛించును.

ఇట్లు విధేయులు, టె. సి. స్పూర్ జోసయా సి వెడ్జివుడ్ కామన్సునభ్య, ఆగష్టు 1.

III

అయ్యో,

నర్ డబ్లియు బాయిస్సును హిక్కు మున్నగువారలు ప్రచురించిన లేఖనుబట్టి చూడగా సామ్రాజ్య సమావేశపు కార్యక్రమమును ప్రచురించుటలో లోప మేమో నున్నట్లు గానించుచున్నది. సామ్రాజ్య సమావేశ కార్యక్రమములో కన్యాభారతీయుల యర్హతను నమన గూర్చినచర్చ, ప్రధానాంశ మైనదనుమాటనే వారు తృణీకరించుచున్నారు. ఇంతేకాక కాలనీరాజ్యాంగమంత్రాచారు, సామ్రాజ్య ప్రభుత్వమును దేశములలో జాతిభేదము లుండగూడదని యంగీకరించిన విషయమునుగూడ వారు గుర్తించినటుల లేదు.

అచటిదేశస్థుల సంరక్షణకొరకు భారతీయులకు సమానాధికారము నీయజాలమనుటకంటె నస్వాయమింకాకటిలేదు. స్వదేశీయులసంరక్షణయే కావలెనన్నచో వారిభాగోగులు కాలనీలోని బ్రిటిషు ప్రతినిధులుగాని భారతీయులుగాని విచారించ జాలరు. అందులకు భారతీయులను తక్కువవారిగా జూడకూడదు. వివేకము గల యేబ్రిటిషు రాజనీతిజ్ఞుడును, సామ్రాజ్యాధికారము గల దేశములో, సేబాలు బ్రాన్సువాలలో గల కన్యముల చెచ్చిపెట్టుట కిచ్చగింపడు.

పోనీ బ్రిటిషు తూర్పు ఆఫ్రికా శ్వేతముఖుని దేశమే యనుడు. ఈ దేశమునకు వలస పోవలసినదిగా యీ శ్వేతముఖుల నెవరు ఆహ్వానించిరి? నేను విచారించినంతలో సామ్రాజ్య ప్రభుత్వమువారి రద్దీపని జేసినని చెప్పటకు నిదర్శనములేదు. మరి భారతీయులకు సమానమగువోటు నిచ్చు నధికార మిచ్చినంత మాత్రమున బ్రిటిషు కాలనీ యిండియా అధికదేశముగ నెట్లు మారునో తెలియవున్నది. ఏవిదేశీయు, యూకాలనీకి ప్రాతినిధ్య ప్రభుత్వము నిచ్చెదనని యెనను తలచుటలేదు.

నర్ బాయిస్సును హిక్కుగారితో వికవిషయములో మాత్ర మేకీభవించెదను. నేను 1919 వ సం.ములో క్రూప్రభువు కమిటీలో నున్న పురు సమాచరణలో ననుకొనినట్లే, భారతీయవహరవిచారణకై యేర్పడిన బాయిటు సెల్లెట్ కమిటీ యిట్టివిషయములలో వాంఛనీయము కాదనియు, ఫలితమేమియు నుండదనియు దీనితోదృఢపడినది.

ఎడింబరో విశ్వవిద్యాలయము, ఇట్లు విధేయులు, ఆగష్టు, 1. పి. బెట్టిడేలు కీతు

IV

అయ్యో,

నిన్న వివాదాత్మకలో కన్యాభారతీయుల గూర్చిన లేఖలోని చివర వాక్యములో నిట్లు (వాయబడినది: "బ్రిటిషు ప్రభుత్వమైనను వారికి (కన్యాభారతీయులకు) శ్వేతముఖులతో సమానాధికారము నిచ్చునని మేము హామీపజాలము"

దీనినిబట్టి చూడగా బ్రిటిషుసామ్రాజ్యములో జాతిభేదానముగా నెంచబడుచున్నట్లున్నది. పాలితులహక్కుల నిర్ణయించుట శరీరవర్ణమునుబట్టిగాని నాగరకతబట్టి కాదు. ఎంతస్వాయ జీవనమును జేయుచున్నను, శ్వేతముఖుడుకాకున్నచో వాని కే విధమయిన హామీమున లేనటుల గానించుచున్నది.

అట్టివిషయము సామ్రాజ్యప్రభుత్వమున కధికారముగల స్వతంత్రరాజ్యములలోనే సాగనిచ్చుట చాల యన్యాయము. ఈవిషయమును సామ్రాజ్య ప్రభుత్వపుటధికారముక్రిందనే యున్న కాలనీలో ఆచరణలో బెట్టునపుడు బ్రిటిషుసామ్రాజ్యము చాల తీవ్రముగ నాలోచించవలయును. అందులో నిట్టి విషయములం దనులో జరిగెడి సామ్రాజ్య సమావేశములో భారత ప్రతినిధులకు సమానగౌరవము నిచ్చి నపుడు జరుగుచున్నది. ఆ ప్రతినిధులు కన్యాకు బోయినచో అనియనానులని చెప్పి శ్వేతముఖులతో సమానగౌరవ ముండదు కదా?

ఆ లేఖ ప్రాసిన ప్రముఖులు తాము గాంధీయుద్వమును నకు తోడ్పడుచున్నారని గుర్తించలేదా? గాంధీ యీ శ్వేతముఖుని యాధికర్యమును జూచియే బ్రిటిషు సామ్రాజ్యములో భాగముగ నుండవలసి ప్రజలను గోరుచున్నాడు. శ్వేతముఖుని హక్కులును, అవసరములును ఎక్కువ యని తలచుసామ్రాజ్యములో నొక యగ నుండ శ్వేతేతరునకు సిగ్గుబాటని వారు తలచుచున్నారు. ఈ గాంధీ చెప్పుదానినే వారిలేఖలో బలపరచుచున్నారు. ఆయన దానిని గమనించును.

ఈ కారణముపైయు, ఇట్లు, కమవిధేయులు చెప్పి ఆగష్టు 2. నలంపెను సి. హాలు

మద్రాసు అందు నదరక మరాటా రైల్వేకంపెనీ లిమిటెడ్ ఇంగ్లాండులో ఇంకార్పొరేటు చేయబడినది. నో టీ సు

1921 సం॥రం ఆగష్టు నెల 15 తేది నుండి సెప్టెంబరు 7వ తేదివరకు బెజవాడలో జరుగబోవు పుష్కర మహోత్సవము.

పై మహోత్సవమునకు పోవుదేశించినట్టి యాత్రికుల సౌకర్యార్థమై రైల్వేకంపెనీవారు బెజవాడ, రాజమండ్రి, బిట్రగుంట, నర్సరాపు చేట, మచిలీపట్నము ఈ స్టేషనులకు మధ్యను, మచిలీపట్నము నర్సరాపుచేట మచిలీపట్నము స్టేషనులకు మధ్యను కావలసినంత ప్రయాణికులు ఉన్న పక్షమునందు ఎన్నితడవలై నకా స్పెషలుబుడ్లు పోవుటకు తగిన ఏర్పాటులను చేసెదరు. ఈబండ్లు మూడవ తరగతి ప్రయాణికులను మాత్రమే తీసికొని పోవును. అయితే చాలినంత రెండవతరగతి ప్రయాణికులున్నప్పుడు రెండవతరగతి పెట్టెకూడ చేర్చబడును. 3082

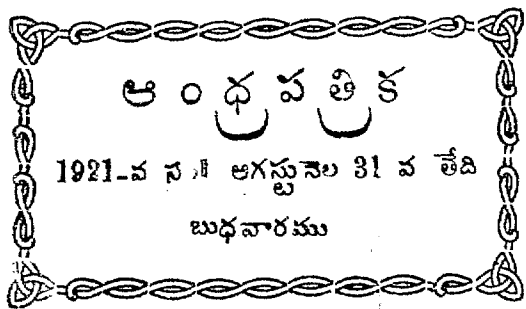
S. S. L. C. Public Examination, 1922. (3093) Group A—Telugu. KAMSANASANAM By M.R.Ry, K. Venkataramana Kavi, Price Rs. 0-10-0. Apply to: M, V. Ramana & Co., Book-Sellers, Nellore. M. P. Sarma, 331, Thambu Street, Madras.

Vani Press, Bezwada. (3077) తెలుగు, ఇంగ్లీషు, హిందీ, ఉర్దూ, దేవనాగరి, అరవములో అచ్చు క ను లు, తైండుపములు, రబ్బరుస్టాంపులు, ఎంగ్రేవింగు రమ్యముగ సరసమైన ధరలకు చేయబడును. కవర్లు, కార్డులు, కాగితములు చవుకగా వ్రాసెదరు. ఒకసారి శరీక్షించి చూడండి. వాణీ ప్రెస్, బెజవాడ.

New lines! Modern Method of Seraswathi Readers. P. Raghavendrarao Pantulu B. A., Approved by the Test Book Committee for class reading.

నరస్వతివాచక పుస్తకములు ఎరిమెంటరీ స్కూలు బాలర యవయోగము నిమిత్తము మూడు తడు నేను తయారుచేసి స్కూళ్ల కు అందజేయుట ఇష్టమైనది ఈ చేతి ముగి ఆశుభము సంపాదించిన పాస్, రాధాదేవిరాధా దేవీలు టి. ఏ. గారిచే మాత్రమే తయారుచేయబడి తెలుగు బెల్లాలోని యెరిమెంటరీ పాఠశాలలు బాలరకు పాఠపుస్తకముగా తెచ్చి బాధ్యకమిటీకాకి అభ్యుక్త కావలసినది. సరస్వతివాచక పుస్తకములు రెండవతరగతి - తెలుగు 0 8 0 మూడవతరగతి " " 0 4 0 నాలుగవతరగతి " " 0 5 0 1, 6, 7, 8 తరగతుల పాఠశాలలు అమ్ముతో నున్నది. తలయెకాడ ఈ పుస్తకమునకు ప్రాయశఃతము. గోదావరి బుక్కు డిపో, రాజమండ్రి. 2971

3907

స్వరాజ్యపుష్కరము

శ్రీ కృష్ణ వేణి భారతమాతకు భాగ్యభోగక్షద మైన జీవనది. గంగ, యమున, సరస్వతి, నర్మద, గోదావరి, కావేరి, కృష్ణ మొదలగు జీవ నముల పుష్కరములు భారతజీవన ప్రవాహము నకు పుష్కరసమయములు. జీవనములు చిరకాల మునుండియును కులంకషముగ బ్రవహించుచు ప్రవాహజీవనప్రవాహము నవిచ్ఛిన్నముగ బోపించు చు యుగధర్మమున కనురూపముగ ప్రజాసంస్కారములను వృద్ధిచేయుచున్నవి. కవిత్రయైన కృష్ణా నది కశ్మీరూద్రులందు బుట్టి 500 మైలులు ప్రవహించుచు పూర్వపాగరసంగమమును జేయుచున్నది. ఇరుపార్శ్వములందును 97,000 చదరపు మైలుల ప్రదేశమును సస్యకరిశోభితము చేయుచున్న కృష్ణ వేణి మృదు ప్రజారాధనమునకు శాత్రుతను గడించినది. మహాబలేశ్వరము సమీపమునందు బుట్టి మధ్యభీమకర్ణము సమీపమునందు సంగమించిన కృష్ణామహానది ప్రజలధర్మవర్ధిని వికసితజేయుటకు దోడ్పడిన విధమునకు పుష్కరములు నిదర్శనములుగ నున్నవి. పండ్లండు సంవత్సరముల కొకమారు జీవనవాహినులందు మార్పు గలుగునని కుండితులు క్రతీపాదించుచున్నారు. కృష్ణ వేణి మృదు శాన్తి పుష్కరములు గడచినవ్రామెవరు నిర్ణయింపగలరు? పుష్కరసేవను ప్రజలు భిన్నయుగములం దేవిధమున జేసిరోనిర్ణయించుట దుర్లభమైనను ప్రజాజీవనవిధానమున కనురూపము గను పుష్కరయోత్రమును జరుగుచుండినవిధమునకు వర్తమానపుష్కరసమయము నిదర్శనముగ నున్నది. పండ్లండ్లయందు దేశమునందు జరిగిన మహావరదర్శనమును పుష్కరసేవకుల సందర్శనము విశదము చేసినది.

ఆంధ్రప్రజాజీవనమునం దాదికాలమునుండి యును కృష్ణా ప్రవాహము ప్రాణాధారలను బోపించుచుండెను. బాధారామములకు విద్యాలయములకునిలయములైన అమరావతి శ్రీశైలము ధాన్య కటకాదిపుణ్యక్షేత్రములు కృష్ణ వేణితటము నలంకరించుచున్నవి. ఆంధ్రవిష్ణువునకు వాసస్థలమైన శ్రీకాకుళము కృష్ణాతీరమునందు గలదు. కృష్ణా గోదావరిల నడుమను గల ప్రదేశములయను నాంధ్రసంస్కారధరితమై యొప్పుచున్నవిధమును పురములు పుణ్యక్షేత్రములు శిలాశాసనములు విహారములు స్తూపములు చాటుచున్నవి. అఖండమైన యాంధ్రవిజ్ఞానప్రవాహ మాంధ్రహృదయమునం దవిచ్ఛిన్నముగ బ్రవహించుచున్న విధమును పుష్కరయోత్ర వ్యక్తము చేయుచున్నది.

పుష్కర సేవాస్వరూపము వర్తమానముగ మునందు స్వరాజ్యరూపమును దాల్చినవిధమును యాత్రికులభావచేష్టలు ప్రతానప్రాసవిధానములు వ్యక్తముచేసినవి. యాత్రికు లనుశ్రుతమైన మత సంస్కారములను జరిపిన ను యాత్రా స్థలములన్నియును స్వరాజ్యధ్వనులతోను గాంధీవిజయధ్వనులతోను నిండినవి. ప్రజలు పితృకార్యములను యథావిధిగ జరిపించి శ్రాద్ధధర్మానురక్తిని విశదము చేయుచుండిరి. స్వరాజ్యసేవకులు స్వరాజ్యపతాకములను ధరించి స్వరాజ్యసేవా వి

ధానమును బోధించుచు ననుష్ఠించుచుండిరి. బిచ్చ గాంధ్రు స్వరాజ్యగీతములను గాంధీతత్వములను బాడుచు నవయుగభావములను సువ్యక్తము చేయుచుండిరి. విద్యాభిమానులు జాతీయవిద్యకు భీక్షులను వేడుచు జాతీయవిద్యాభిమానమును వ్యక్తము చేయుచుండిరి. ఉపదేశికులు మహాసభలను జేయుచు స్వరాజ్యోపదేశములను జేయుచుండిరి. వేనవేలు నిశ్శబ్దముగ స్వరాజ్యపురాణశ్రవణమును జేయుచు ధర్మాన్వేషణాభావనమార్గమును జేయుచుండిరి. విజయవాడయందు శ్రీమతి లక్ష్మీ నారాయణమ్మగారు స్వరాజ్యస్తంభ ముహూర్తమును జేయుచు గంభీరోపన్యాసమును జేసి వేలకొలది శ్రోతల హృదయమునందు స్వరాజ్యానుతాపమును గలుగజేసినది. అమరావతియందు స్వరాజ్యోప దేశకులు స్వరాజ్య తత్వమును బోధించుచుండిరి. చోట్లవల్లూరునందు నాగేశ్వర రావుగారు స్వరాజ్యస్థాపనావసరమును బోధించిరి. ఉండవల్లి ఐలూరు మొదలగు ప్రదేశములందు స్వరాజ్యప్రతిహతులు స్వరాజ్య ఘోషను మ్రోగింపుచుండిరి. యాత్రికుల హృదయములు స్వరాజ్యస్వరూప భరితములై యాత్రాస్థలములు స్వరాజ్యనాదభరితములై యొప్పుచుండెను. స్వరాజ్యయాత్రికులు శుద్ధస్వదేశవత్త్రములను ధరించి యాత్రాసేవనమును జేయుచుండిరి. తీర్థవిధులను బెట్టెడివారు భోక్తలను శుద్ధస్వదేశివత్త్రములతో బూజించిరి. స్వరాజ్యమంత్రము గాంధీమంత్రము స్వదేశవ్రతము ప్రజాహృదయమునందు నుస్థిమముగ స్థాపితమైనవిధమును కృష్ణా పుష్కరము వ్యక్తముచేసినది. ప్రజాహృదయమునందు నుస్థిరముగ స్థాపితమైన స్వరాజ్యానుతాపమును ననుభవమునకు దెచ్చుటకై గాంధీమహాత్ముడుపదేశించినవ్రతముననుష్ఠించివ్రతఫలమును బడయుటకు శుభసమయ మాసన్నమైనది. ఈ శుభసమయమునందు విష్ణువరంధరము సంప్రాప్తమై ధర్మహంగులగుట సహజము. స్వార్థాయత్తమైన భూతములు బలినిగోరినను స్వధర్మపరాయణులక్రమత్తులై స్వధర్మనిర్వహణమును జేయవలసియుండురు. ఆంధ్రదేశము స్వరాజ్యధర్మ నిర్వహణమును జేయుటకు సకలవిధముల దగియున్నవిధమును పుష్కరపర్యము వ్యక్తముచేసినది. గాంధీమహాత్మున కాంధ్రదేశమునందు నిండువిశ్వాసముగలదు. ఈవిశ్వాసమును సఫలము చేయగలభార మాంధ్రలోకముమీద గలదు. స్త్రీలు యువజనులు సామాన్యులు స్వరాజ్యానుతాపమును గలిగి స్వరాజ్యయాగమును జేయుచున్నపుడు స్వరాజ్య నిరోధ మనాధ్యమని యధికారులు గ్రహించుదురు గాత!

ధర్మదౌర్జన్య సంరంభము

ధర్మాధర్మములకు గల నిరంతరసంరంభమును వర్తమానపరిస్థితులు విశదము చేయుచున్నవి. మహాకవి రవీంద్రనాథుడు ప్రాచీనతీచీనయోగము ననవరతము బోధించుచున్నాడు. మానవ ధర్మహృదయమునందు ప్రాచీనతీచీనధేదము తెల్లనల్ల జాతిభేదము హిందూమహమ్మదీయభేదము అధికారానధికారభేదము లేకపోయినను నిత్యకృత్యములం దిభేదము మహాసంతోభమును గలుగజేయుచున్నది. మలబారునందు జరుగుచున్న మహాఘోరకార్యములు మానవ హృదయమునందు మహాసంతాపమును గలుగజేయగలవు. గాంధీమహాత్మునకు మలబారుహత్యలు హృదయ విచ్ఛేదనమును గలుగజేయుట సహజము. మలబారునందు మోఠుళాలు చేయుచున్న దురంత మాటలు వెంటనే అపి దుఃఖభరితమైన మలబారు

నందు శాంతిని స్థాపించుట యవసర మని శాంతికాము లందరు గోరుట సహజము. కాని చెన్నరాష్ట్రప్రభుత్వ మవలంబించిన చండ శాసన ప్రయోగ మొత్తవరకు యోగ్యమో ప్రయోజనకరమో యోచింపదగియున్నది. రాద్ర మూర్తులైన మోపిళాల మీదను నధికారులు రాద్రవర్షమును గురిపించి శాంతిని స్థాపింపనుదలపెట్టుట ప్రయోజనకరముగా దని ప్రవంచాచు భవము వ్యక్తము చేయుచున్నది. మోపిళాలు గల ప్రాంతములందు ఘోరమైన బాహాబాహి సంగ్రామము జరుగుచున్నటులు వార్తలు తెలుపుచున్నవి. వందలకొలది మోపిళాలు మరణించినటు లూహింపదగియున్నది. మరణముల సంఖ్య తెలియకున్నను నపారమైనమరణములు చనినటు లూహింపదగియున్నవి. మోపిళాలు దోపిడీలను దహనములను నిర్బంధములను హత్యలను జేయుచు శాంతి ప్రదమైన కేరళభాగములను రుద్రభూమిని జేయుచు నిందాపాత్రులగుచున్నారు. ఇప్పుడు వెంటనే శాంతిని స్థాపించుటయవసరము. ప్రజానాయకులబలమును నుపయోగించకను కేవలముచండశాసనప్రయోగము కార్యసాధనముగాదు. దౌర్జన్యమును దౌర్జన్యము నాశనముచేయజాలదు. ఆరంభమునండే చెన్నరాష్ట్రాధికారులు శాంతిమార్గము నవలంబించిన మలబారునందీదుస్థితి సంభవించియుండదని ప్రజలూహించుచున్నారు. ప్రజాప్రతినిధులైన మంత్రీ పుంగవులు ముగ్గురుండియును ప్రజాభిప్రాయములను వ్యక్తము జేయజాలకపోయిరి. మంత్రీవర్గము నకును కార్యనిర్వాహక వర్గమునకును నడిచిన వ్యవహారమును నెవరైనను బయటపెట్టుట యుక్తముగ నుండును. మంత్రులు విషమదశయందు వారి యు ద్యోగ ప్రతిభ ను వలె ప్రజాకష్టములను గుర్తించజాలక పోయిరి. మలబారు పరిణామము నెవరును నిపుడు నిర్ణయింపజాలరు. అహింసాసాధనమునను స్వరాజ్య సంపాదనమును జేయుటకు గాంధీ మహాత్ముడు కంకణమును గట్టుకొనినను మానవహృదయము నావరించి న పశుబలము బహిర్గతమగుట సంతాపకరము. పంజాబు ప్రణము లింకను మానలేదు. ఇప్పుడు మలబారు ప్రణములు గలుగుచున్నవి. మలబారు ప్రణములతో బాటు చెన్నపురియందును హృదయశల్క మేర్పడినవి. మిల్లుపనివాండ్లువెనచుండుగురు గుండ్లు తగిలి చనిపోయిరి. నిన్నును చెన్నపురి యంతయును శవోద్వాహ నోత్సవముతో నిండినది. ఈహత్యలు ప్రజాహృదయమునందు గలుగ జేయగల మహా ప్రణములను నధికారులు గమనించుట యవసరము. శ్రీ విల్లింగ్డను ప్రభువున కధికార ప్రతిభయందును అధికారబలమునందును గల విశ్వాసము ప్రజావిశ్వాసమునందు దున్నటులు గనుపించదు. భరతఖండమంతయును ప్రశాంతస్థితియందున్న సమయమునందు చెన్నరాష్ట్రము హత్యలతోను దౌర్జన్యములతోను నిండియుండుట దుఃఖదాయకముగ నున్నది. వెంకట్రామయ్య గారు ప్రకాశము గారు మలయాళమునందు సంచారము చేసి శాంతిస్థాపనమునకై చేయదలచిన ప్రయత్నములు యాకూబుహుస్సేను గారి ప్రయత్నముల వలెనే నిష్ఫలము లగుట సహజము. ఆంధ్రదేశము నందును నిర్బంధవిధానము క్రమముగ వ్యాపించుచున్నది. దండనములు పరిపాటి యైనవి. ఈ విషమస్థితియందే యల్లరి గలిగినను ప్రభుత్వపుదృష్టి యాంధ్రావనిమీదను ప్రసరించుట సహజము. ఆంధ్రులు ప్రశాంతచిత్తులై ధర్మపథముననే స్వరాజ్య సంపాదనమునను జేసి కృతార్థులగుదురుగాత!

కార్తి కులు: నవ్వు పరిహారము

కార్తికులు పనిజేయునపుడు, వారి శరీరములకు గాయములు తగిలెనేని, యజమానులద్వారా నవ్వును నిప్పించుటకు, ఆంగ్లదేశమున చట్టములు గలవు. అట్టి చట్టము నొకడానిని తయారుజేయుటకు, ఇండియా ప్రభుత్వమువారు యోచించుచున్నారు. యంత్రములు, ఫ్యాక్టరీలు రానురాను సంఖ్యయందు పెరిగిపోవుచున్నవి. వానితో బాటు అపాయకముగ పరిశ్రమలుగూడ పెరుగుచున్నవి. కార్తికులకు సాధ్యమగునంతవరకు అపాయము గలుగకుండ కాపాడుటకు యజమానులు ప్రయత్నింపవలయును. అందునిమిత్తము, యజమానులు తమ బాధ్యతలను గుర్తించుట యావశ్యకము. కార్తికులు కడు బీదలు. వారి శరీరముల కెట్టి యపాయము వాటిల్లినను వారిపై నాభారపడెడి కుటుంబములు వలకష్టముల పొల్పవలసి వచ్చును. ఇంతియక, యంత్రాలయాధికారులపై కోర్టులలో నభియోగముల చెచ్చి, తద్వారా నవ్వును రాబట్టుకొనుటకు వారికి శక్తియుండనేరదు. అందుచే సాశ్చాత్యదేశములన్నిటిలో కార్తికులకు శాసనములద్వారా సాకార్యము లేర్పరుపబడెను. నవ్వును రాబట్టుకొనుటకు సులభసాధనములు కల్పింపబడెను. ఆంగ్లదేశమున, యజమానుల బాధ్యతగూర్చి చట్టములు క్రమముగ మార్పుకొందుచున్నవి. అందుచే హిందూదేశమునందెట్టిచట్టమునొకడానిని తయారుజేయుటకు కష్టము లనేకములు గలవని, హిందవ పారిశ్రామిక శాఖా కార్యదర్శియగు గా.ఎ.సి. చటర్జీగారు, మద్రాసు ప్రభుత్వమువారికి ప్రాసినలేఖలో వివరించిరి. ప్రస్తుత సమయమునా దిట్టి చట్టములను, పారిశ్రామిక కార్తికులకు మూత్రమే పర్తింపజేయవలయు వనియు, వ్యవసాయపు కూలీలకుగాని, గృహసేవకులగాని పర్తింపజేయవలెదనియు, వీరి యభిప్రాయము. పారిశ్రామిక కార్తికులలో, ఫ్యాక్టరీలు, గనులు, రైల్వేలు, నాకలు, రేవుతీరములయందు బనిచేసెడివారు జేర్పబడిరి.

ఇట్టి చట్టము మరణమును కలిగించెడి ఉపద్రవములకు పర్తింపును. ఇదిగాక, శరీరమునకు ఎక్కువ బాధల గలిగించెడి అపాయములన్నిటిని, నవ్వుపరిహారము నిప్పించును. నవ్వునుంతయు యజమానులే భరింపవలయునని, ఇండియా ప్రభుత్వము వారు తలచుచున్నారు. ఇక నవ్వును ఏసేలు ననుసరించి నిర్ణయింపవలయునను ప్రశ్న, విశేష దూరము చర్చింపబడినది. దీనిని నిర్ణయించుట కష్టమని, ఛాటర్జీగారు చెలుపుచున్నారు. ఇంగ్లండు నందు, ఆయాసందర్భముల ననుసరించి నవ్వును నిర్ణయింపబడుచుండును. అమెరికాయందు మాత్రము కఠిననియమములు గలవు. ఈరెండు పద్ధతులయందును, కొంతపడికష్టము గలదు. హిందూదేశమునందు, విశేష కఠినము గాక, విచ్ఛలవిడిగ నుండని నియమముల నేర్పడువలయు నని, ఇండియా ప్రభుత్వమువారు తలచుచున్నారు. నవ్వుపరిహారము, కూలీల వేతనముల ననుసరించి ఏర్పరుపబడినది. చెబ్బలు దగులుటవలన మరణము సంభవించినచో, చనిపోయిన వనివారలపై నాభారపడి యుండెడి బంధుగుల సంఖ్యకట్టి నవ్వు మొసగబడును. నవ్వుపరిహారమును అయిదువత్సరములవరకెచ్చినచాలునని, ఇండియా ప్రభుత్వమువారు తలచుచున్నారు. మరణము సంభవించక, ఆంగ్లవైకల్యము సంభవించెనేని, నవ్వును నిప్పించుటలో, ఇండియా ప్రభుత్వమువారు అమెరికను చట్టముల

ననుసరింప నెంచిరి. ఆంగ్లవైకల్యము పూర్తిగ నుండునేని, ఎనిమిది సంవత్సరముల కాలమునకు మించకుండ సగము వేతనము లిప్పించబడును. ఆంగ్లవైకల్యము పాక్షికముగ నుండునేని, దాని తీవ్రత ననుసరించి నవ్వును నిర్ణయింపబడును. మయినదులకు చెబ్బలు దగిలినపుడు, పెద్దవారికన్న రెండింతలు నవ్వును నిచ్చుట భావ్యమని సూచించబడినది. యజమానులు, ఉచితవైద్యోపచారమును ఏర్పాటుజేయునెడల, కూలీలు అట్టి సహాయమును నిరాకరించుచో, వారికి నవ్వు విప్పించగూడదని, ఛాటర్జీగారు సూచించుచున్నారు. వైద్యవిశిష్ట విషయమును, కూలీల విచక్షణకే వదలిపెట్టుట న్యాయము. నవ్వునునకు తగిన ధనము లభించిన, వారే చికిత్సకు వలయు ఏర్పాటులు జేసికొందురు.

యంత్రాలయాధికారులు నియమించెడి వైద్యులందు, కూలీలకు విశ్వాసము లేకబోవచ్చును. కూలీలకుతగినచికిత్స జేయుటకు, వారు మనఃస్ఫూర్తిగ బానకపోవచ్చును. ఇట్టి విషయములలో చిక్కులనేకములుండుట సహజము. ఏన్యాయస్థానములవద్ద కే నంబంధముగ కేసులను వంపవలయు నను ప్రశ్న విచారించబడినది. మామూలు సివిలు కోర్టులలో నిట్టి తగాదాలు పరిష్కార మగునెడల కొన్ని లాభములు గలవు. అనుభవజ్ఞులగు న్యాయాధిపతులు వీనియందు గలరు. నవ్వుపరిహారమును కోరెడివారు, విశేష దూరము బ్రయాణము చేయ నవసరములేదు. కాని సివిలుకోర్టులలో వ్యాజ్యములకు వ్యయముధికమగుననియు, అవి పరిష్కారమగుటకు కాలము విశేషము వట్టుననియు అందుచే జిల్లా జడ్జిల కిట్టి వ్యాజ్యములను వచ్చుగించి వారికి సమ్మతి అధికారము నిచ్చుట మంచిదనియు, ఛాటర్జీగారు సూచించుచున్నారు. ఈవిషయమై స్థానిక ప్రభుత్వములవారు తమ యభిప్రాయములను అక్టోబరు నెలాఖరునా వల నెలువ వలయునని గోరుచు, 1922 సంవత్సరపు వసంత ఋతువునందు కార్తికుల నవ్వుపరిహారపు చట్టమును శాసనసభలో ప్రవేశపెట్టుట తమ యుద్దేశమని, ఇండియా ప్రభుత్వమువారు ప్రచురించిరి.

హిందూయి నేషనల్ హోంరూలు

నంపుసమావేశము: అధినివేశ పరిపాలనము బిసెంటుగారి యధ్యక్షతక్రింద గూడిన హోంరూలు లీగు సమావేశమునందు, హిందూదేశ ప్రభుత్వమునందును రాష్ట్రప్రభుత్వమునందును కార్యవిర్వాహక వర్గము శాసనసభలకు బాధ్యతను వహించుటకు తరుణ మాసన్నమయినదనియు వేరొక శాసనముతో నిమిత్తములేకుండ అధినివేశ పరిపాలనమును స్థాపింపవచ్చుననియు, తీర్మానము ప్రతిపాదితమై, సభ్యుల యంగీకారము బడినెను. ఈ తీర్మానమును గా. కామత్తుగారు ఉపపాదించగ, జమ్నాదాసు ద్వారకదాసుగారు ఆమోదించిరి. బిసెంటువర్గమువారు సయితము వైకి ఎట్టి ప్రగల్భములు బలుకుచున్నను, సంస్కరణములు నిరుపయోగములని నెలుల గ్రహించిరో ఇందుమూలమున కనుగొనవచ్చును. రాజ్యాంగ సంస్కరణములు స్వపరిపాలనా సిద్ధికి తోడ్పడవని మితవాదులకు చూడ తెలిసినవచ్చినది. వాదగూడ సత్వర స్వరాజ్యసిద్ధినే ఆశించుచున్నారు. కాని, స్వరాజ్యసంపాదనమునకు ప్రజాశక్తియే మూల సాధనమగునను విషయమును వారు గనుగొనుచో, జాతీయోద్యమ స్యమును వారు గ్రహింప గలుగుదురు. అంతరంగిక శక్తిని విడనాడి, బాహ్యదంబరములచే మాత్రమే నాకర్షింపబడునంతవరకు, విజాతికయినను స్వరాజ్యసిద్ధి లభింపనేరదు.

సిక్కు-సభ్యుని రాజీనామా

పంజాబు శాసనసభకు డిప్యూటీ ప్రెసిడెంటును, కల్లిక్కు ప్రాసిక్యూటరునగు సర్దారు శాశవ మహతాబ్ సింగుగారు, తమ యుద్వ్యోగపదవులకు రాజీనామానిచ్చిరి. సిరోమణి గురుద్వారా కమిటీవారు, పంజాబు శాసనసభయందలి సిక్కు సభ్యులు శాసనసభలలో తమ పదవులను రాజీనామా నిచ్చుట యావశ్యకమని తీర్మానించిరి. ఆతీర్మానము ననుసరించి, సిక్కు-సభ్యు లెల్లరును ప్రవర్తింకర తప్పదని మహతాబ్ సింగుగారు జెలిపిరి. శాసనసభలయెడ ప్రజలలో నన్ని శాఖల వారిలో నెట్టి విముఖత ప్రబలినదో ఇందుమూలమున కనుగొనవచ్చును. శాసనసభ్యు లికనయినను, ప్రజాభిప్రాయమును గారవించి, కాంగ్రెసు నిర్ణయానుసారముగ కృషిపలిపి చరితార్థులగుట యుక్తము.

అనవసరభీతి

హిందూదేశమునకు స్వరాజ్యము సిద్ధించిన పిమ్మట, బ్రిటిషువారి కి దేశమున స్థానముండునాయని, యూరపీయనులతోట యజమాను లొకరు గాంధీమహాత్ముని సేల్ చార్ లో బ్రశ్నించెయిండిరి. హిందూదేశమునందు వారెల్ల పుడును శాంతముగ నివసించవచ్చుననియు, దేశీయులతో బాటు వారును సమాన స్వాతంత్ర్యముల ననుభవించవచ్చుననియు, గాంధీమహాత్ముడు ప్రత్యుత్తర మిచ్చెను. స్వరాజ్యము నాశించుటలో భారతీయు లితరులను పీడింపదలచుట లేదు. అన్యాయపథము ద్రొక్కుటకు బూచుకొనలేదు. ఇతరుల లాభములను వారు అపహరింపరు. తమ శ్రేయముతో బాటు, బరుల శ్రేయమునుగూడ కాపాడుటయే, వారి పరమోద్దేశమని, ఎల్లరును గ్రహించుట భావ్యము.

వడ్డమన్నాడు, బ్రాహ్మణకోమాడు గ్రామములలో విదేశవస్త్రదహనములు జరిగినవి.

పంజాబుదేశమందలి రాలీసోదరుల కంపెనీవారు గ్రీకు సైనికులకు భారతదేశమునుండి గోవులను, గోవునుపిండిని బంపుచున్నారనువదంతియు దేలాటినక్రమము లేదని భారతప్రభుత్వము వారు తెలుపుచున్నారు.

పంజాబుదేశములోని నిరుపేదలకు గోవులను సయముగ విక్రయించుటకై పంజాబుప్రభుత్వమువారు పునపాలకసంఘములకు వడ్డీలేకుండ అడ్వాన్సులనిచ్చుచున్నారు.

కృష్ణామండల గ్రామోద్యోగుల సభ:—కయికలూరులో గ్రామోద్యోగీయుల మహాసభ 8-4 తేదీన జరుపబడితిమి. 5 వ తేదీ వివాహకచిత్రి అగుటవల్ల ఆందరువచ్చుటకు పిలువబడదనే అభిప్రాయంతోను 11-12 తేదీలను బిక్కనోలులో జరుగు ఆంధ్ర గ్రామోద్యోగీయుల సభకు వెళ్లుటకు పీటగా నుండు లాగునయున్న 8-9 తేదీలను జరుపుటకు నిర్ణయించబడినది. గాక ఆందరుల తప్పక 8-9 తేదీలకు కయికలూరు దయచేయగోరెదము. —ఉ. ముత్తరాజు, పా. లక్ష్మీనరసింహం, ఆహ్వాన సంఘకార్యదర్శులు.

ఎలమంచిలి కల్లుపాటలు

29 వ తేదీన ఎలమంచిలి పాటలు సహపట్టణము గ్రామమున జరిగెను. ఉద్యోగులు దగ్గరనుండి పోలిసు కావలికింద పాటగాండ్రను తీసికొని వెళ్లిరి. త్రాగుటవలన కలుగు ఆనర్థకములను గూర్చి అసహాయవాదుల బోధించిరి. మారు కల్లుగను కొనుటకు చెల్ల నిప్పించెదమనిమీరు పూచీపడెదరా యని పాటగాండ్రు ప్రయోగుల నడిగిరి. వారు పూచీపడ మనిరి. పాటగాండ్రు గాంధీజీయి అని అశుచుల వెవలిపోయిరి. 30 దుకాణములలోను 5 దుకాణములకు పాటగాండ్రును చేరదీసిరి. కాని వారు సామ్యుధరావతు చేయలేదు. నేయిమంది చేరిరి. చాక్లరును బ్రాహ్మణ్యముగా రుపన్యసించిరి. అధికారులచర్యలు కోపనీయములు. దౌర్జన్య మెంతమాత్రమును కూడదని వక్రలుబోధించిరి.

శాంతిస్థాపన మార్గము.

ఒక సలహా.

యస్. కే. ఆచార్యులవారు ఆగస్టు 25 వ తేదీని 'జాంబాయి క్రాంతి' పత్రికలో నిట్లు వ్రాయుచున్నారు:—

ఇప్పుడు జరుగుచున్న మావళా విప్లవముల సందర్భమున గాంధీ మహాత్ముడును, ఆలీ సోదరులును అచటికి వెళ్లి యీ విప్లవ కారణమేమో కనుగొని, విప్లవకారుల డౌర్జన్య కృత్యముల చెలరేగుటకు తేసికొని బాగుండదా? ఈవిప్లవకారణము అసహాయోద్యమ మనియు, ఆలీ సోదరుల యువన్యాసము అనియు ప్రధాన ప్రభుత్వమును, ఆంగ్లో హైందవ పత్రికలును బెల్లుచున్నది. మీరు వ్రాసినటుల మోపాల కృత్యముల నెవరును ఆమోదించ బాలరు. డౌర్జన్య విగ్రహిత అసహాయోద్యమము నానాటికి విజయ మందుననుండున నాటిట్లు ప్రారంభించుట యెంతయు శోచనీయము. ప్రభుత్వమువారు మహాత్ముని పంజాబుకు వెళ్లవలెనని బలీయన్యాలాపారు మహాత్ముని గావించిరి. అప్పుడు చేసినట్లే యిప్పుడుగూడ మహాత్మునిని ఆలీ సోదరులను అచ్చటికి వెళ్లవలెనని తేయవలెనని విశేష హీనులుగ నుండవలెనని నమోదించు. ఈనాయకులు వెళ్లినంత మాత్రమున విప్లవము వెంటనే సమీపించునని నాకు నమ్మకము గలదు. మహాత్ముడు బుద్ధిహీనులగు మోపాలను తులముల మునఁబార్చుమునకు మరల్చు గల్గును. ప్రజాకార్యముచేతను, ఉద్యమముయొక్క ధర్మస్వరూపము చేతను, నాయకులు సులభులగు వెళ్లి, ప్రభుత్వమువారితో, విప్లవకారులను తమ యిచ్చునచ్చినటుల మాన్యునకు వెచ్చినవని భావించి, పంజాబు న్యవహారములో నలె అధికారులవలె శోషము లేకుండ ప్రవర్తించుట విధియై యున్నది. ఇట్టి న్యవహారములో కాని యేమి జరుగునో చూడవలె యురకుండుటకు మీరే లేదు. ప్రభుత్వమువారు మాచీమాడనట్లు పాపముగ నున్నవో భయపడినారనిగాని, బలహీనులనిగాని యితరులనుకొనెదరని తలపెట్టరలేదు. ఈవిషయమై మీరాలోచించి, చేసే వ్రాసినది నిజమైనచో మీ యభిప్రాయమును గూడ వివరించుచు కోరుచున్నాను.

మాలానా షేక్ తాలీగారి ప్రత్యుత్తరము

[తెలంగాలు కిలాఫతు కార్యాలయమునకు సంబంధించిన మో అహం ఆలీగారు జాంబాయి క్రాంతి పత్రికలో నిట్లు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచున్నారు]

యస్. కే. ఆచార్యులవారు ఇచ్చిన సలహాకు, మాలానా షేక్ తాలీగారు కొంచెము అన్వయము నుటచే నన్నిట్లు వ్రాయుచున్నాను. ప్రభుత్వమువారు మైసూరును మరలించి నైసిక శాసనమును తొలగించినచో, నిర్బంధవిధానమున కోర్కె జాలక యెదురు నిలిచి మావళాను శాంతిపరచుటకు మలబారు వెళ్లెదమని వారు చెప్పుచున్నారు. శాంతిస్థాపన మొనరిపడ అధికారులు నేరంబులను పట్టుకొని, నేరములలో పాల్గొనవారిని నిర్బంధించి కేసింపవచ్చును. యాభులు మా స్నేహ గాంధీజీ నాయకుడు తమతలముతో వెళ్లి శాంతిపరచెదమని చెల్లించువ ప్రభుత్వమువారిని కోరెను, ఆయన సహాయము, అధికారార్థమునైతే తిరస్కరింపబడెను. నిర్బంధమును నైసిక శాసనమును, ప్రజల శాంతిపరప్రభుత్వసాధనము లైవని. రాజ్యాధికారులు గాంధీ నెలకొల్పెను, ప్రజలలో నాగ్రహవిన్నములు పోజాలవు. ప్రజలకు మంచిమాటలు చెప్పి గాని, బోధింపగిగాని శాంతిపరచుటకు ప్రభుత్వమువారు గడంగలేదు. ప్రజలనమ్మకము పోయినపిదప మంచిమాటలేమియు పని చేయవు. ఆయనను రాజకీయ అధికారులను చలాయించు నధికారులవై ప్రజల కేమివమ్మకముండును? ఇప్పుడు చేసినపనికి ప్రభుత్వమువారు చింతింపవలెనని నైసిక శాసనముచేతగాని, భయపెట్టిగాని పోయిన గౌరవము నిలవజెట్టుకొనాలరు. కిలాఫతుసమస్యను పరిష్కరించి, పంజాబు దురంతములను చక్కబరచి, స్వరాజ్యము నిచ్చినచేత ప్రభుత్వమువారు చేతములో గాంధీని స్థాపింపాలరు.

ఆలీ సోదరులను నిర్బంధించెదరని యొకవదలి గలదు. మాలానా షేక్ తాలీగారు తాము సోదరులు ఎంతటి నిర్బంధమునైనను, ఎంతటి కష్టములైనను నిరంతర శాంతి కార్యము వారు తెచ్చిపెట్టెదమని వారి ననుభవించుటకు సంసిద్ధులుగ నుండి సముగ నున్నామని తెలుప గోరుచున్నాను. కిలాఫతుఉద్యమ గాయకత్వమునాత్ర మాగును. కాని అప్పటినుండియు మాత్రం కేక మాంధ్యమును. కిలాఫతుద్యమము వెనుకపట్టుట కాకుండా మహమ్మదీయుల యొక్కయు, హిందూ సోదరుల యొక్కయు, పట్టుటల మరల యెక్కువై, బలపడి, ఉద్దేశము ప్రజలను కాగలదు.

జాంబాయి సంస్కరణములసభ

జాంబాయి, ఆగస్టు 30:—ఈదినము తిరిగి ఆసిలిసెంటు మృగారి అధ్యక్షతక్రింద సంస్కరణములసభ సమావేశ మయ్యెను. వేల్పుయవరాజుగారికి స్వాగతము, సార్వభౌముని యందు భారతీయులకు గల రాజభక్తిని బెల్లుచు ప్రభుత్వతీర్మానము అధ్యక్షురాలిచే నుపపాదించబడెను. సభాసభ్యులందరు కరతాళధ్వనులతో తీర్మానమును అంగీకరించిరి.

2. పార్లమెంటువారి ఆనమతి బొందకుండ, కేంద్ర, రాష్ట్రీయసభలందు కార్యవిర్వాహకవర్గములను శాసనసభలకు బాధ్యతవహించునట్లు చేయుటకు కాలము వచ్చినదనియు, ఇట్లు ఆధివేశములందలి స్వరాజ్యమును నత్తుణమే స్థాపించవచ్చుననియు, రాజోవు శీతకాలమునందు పార్లమెంటు ప్రతినిధులను, జాయింటుకుమిటీ సభ్యులను భారతదేశమునకు రమ్మని రాజప్రతినిధిగారు ఆహ్వానించవలసినదనియు, అవసరముగ ఆజ్ఞల నియ్యవలసినవచ్చినప్పుడుగాని, నిబంధనలను బంపవలసినవచ్చినప్పుడుగాని రాజప్రతినిధిగారు హైందవశాసనసభవారి అనుజ్ఞబొందవలయుననియు లి. యస్. కామత్ గారు ఒకతీర్మానమును ఉపపాదించిరి. పార్లమెంటువారిని ప్రార్థించుటకు ఈ కార్యము సెట్లు చేయుటకు వీలగునో జమ్నాదాసు ద్వారకదాసుగారు విభులముగ వర్ణించిరి. శాసనసభలోని సభ్యుల ధిక సంఖ్యాకులు ప్రజలచే నెన్నుకొనబడినవా రుండగ నిప్పుటి పరిస్థితులు చాలకాలము జరుగజాలదని జమ్నాదాసుగారు నుడివీరి.

3. ప్రజాక్షేమము, శాంతి, దేశాభివృద్ధికిని, సంపూర్ణ బాధ్యతాయుతప్రభుత్వ సిద్ధిని త్వరలో బడయుటకును సహాయ నిరాకరణోద్యమము గొప్పజంకముగనే నున్నది. ప్రభుత్వమును ఎగురగొట్టి, జాతిద్వేషమును కలిగించి, ఆంగ్ల సామ్రాజ్యములో భారతదేశస్థితికి అపాయము కలుగునట్లు చేయుచున్నదిగాన ఈసభవా రాజ్యద్యమమును తీవ్రముగ ఖండించి, తమసంపూర్ణ అసమ్మతిని బెల్లుచున్నారు. (అ) సంపూర్ణ బాధ్యతాయుతప్రభుత్వమును బొందుటకు వీరైనవోట్ల ప్రభుత్వమువారితో సహకారమును కలిగియుండ, దేశాభివృద్ధికోసం మనసరమైనప్పుడు ఏలాటిభయము లేకుండ ప్రభుత్వమువారికి ఎదురుతిరుగువలయునని ఈసభవారి యభిప్రాయము.

4. క్షిప్రస్థితియందు కొన్ని నిబంధనలను మార్పులయ్యెను. శాసనము లన్నిటియందు జాతిభేదములను తొలగించవలయును. ఆంగ్లపాఠుల శాసనమునలె భారత పాఠుల శాసనము కటి యుండవలయును. రాజద్రోహపు నెక్కునులు 128. ఎ. — 158. ఎ. రెంటిని తీసివేసి రాజద్రోహపు నేరములకు ఇంతకన్న తక్కువ శిక్షలను విధించవలయును.

5. సామ్రాజ్యవ్యవస్థలో భారతదేశపు ముగ్గురు ప్రతినిధులు వి.యస్. శ్రీనివాస శాస్త్రిగారును, కచ్చి మహారావుగారును, మాంటాగుగారును అత్యధ్యులముగ ప్రవర్తించిండుటకు వారిని ఈ సభవారు అభినందించుచున్నారు.

6. పక్షిణాధికార ప్రభుత్వమువారు భారతీయుల నితరులతో బాటు ఆదరించుటకు నిరాకరించుట మాకు చాల అకాభంగముగ నున్నది. కెనియాదేశములో నితరులకుగల హక్కులు, స్వాతిక్రమములు తమకు నుండవలయునని గోరుచున్న భారతీయులకు ఈసభవారు తమసామూహిని బెల్లుచున్నారు.

7. పంజాబు నైసిక శాసనపు కాలమయ నేరంబులుగా కార్యాచరణమున కంపబడిన వారిని వదలనెట్టి, ఇకమీదట ఇట్టి ఘోరకృత్యములకు మీలెకుండ చేయవలయునని ఈసభవారు రాజప్రతినిధిగారిని ప్రార్థించుచున్నారు.

8. భారతదేశమందలి ముసల్మానుల పక్షమున భారత ప్రభుత్వమునా రెండు సానుభూతితో పాటుపడుచున్నను, జనవరి 1918 తో ఆంగ్ల దేశపు ప్రధానమంత్రి (లేను, చిన్న ఆసియాదేశములనుగురించి చేసిన వాగ్దానముల ప్రకారము ప్రవర్తించకుండుట శోచనీయము.

(9) ఈ సభవారు గవర్నారి వర్ణాంతరవివాహముల బిల్లు నంగీకరించుచున్నది. శ్రీలకు నియోజకాధికారము నిప్పించినందులకు జాంబాయి శాసనసభ సభ్యుల సభి నందించుచున్నారు.

(10) కార్యవిర్వాహక శాఖను న్యాయశాఖనుండి వేలు పడవలయును.

(11) ధార్మికములలో ప్రజలను కాల్పుటను గురించి విచారించుటకు ప్రభుత్వమువారు ఒక అధికారతేరుల విచారణసంఘమును నియమించవలయును.

(12) సింధుదేశమందలి పోలీసులు ప్రజలను బాధించుటను గురించి విచారించుట కొకకమిటీని నియమించవలయును.

(13) జాంబాయి శాసనసభలో నిమ్నజాతుల ప్రతినిధులెక్కువ ఉండవలయును.

ఆసిలిసెంటుమృగారు తమ అంత్యోపన్యాసము నిచ్చిన పిమ్మట సభ ముగిసెను.

కుత్బుగోగములకు 40 దినములలోను సుఖన్యాసులకు 20 దినములలోను తిప్పక గుణము కనబడును.

45 దినములకు సరిపడు డబ్బా రు. 10-0-0

25 " " 5-8-0

N. B. వివరములు వ్రాసి తెలిసికొనవలెను. దారిఖర్చులు పంపిన వచ్చి గ్యారంటీగా వ్యాధులు నివారణచేసెదము.

యమ్. సుబ్బారెడ్డి.

గోపాలపురం, కొత్తపేటపోస్టు, గోదావరిజిల్లా.

సాంఘిక సర్వేక్షణ

1921 సం. ఆగస్టు నెల 31-వ తేదీ బుధవారము

సంఖ్య	సంఖ్య	సంఖ్య	సంఖ్య	సంఖ్య	సంఖ్య
సంఖ్య	సంఖ్య	సంఖ్య	సంఖ్య	సంఖ్య	సంఖ్య
గోపాలపురం	885	767	0.5	14.18	25.53
దిశాఖ్య	924	881	...	10.0	17.85
కాకినాడ	898	782	...	22.8	17.49
వింధ్య	842	772	0.7	24.50	9.36
గుంటూరు	858	745	0.14	11.10	17.98
సిల్లూరు	926	762	0.05	9.08	1.55
మద్రాసు	927	785	...	18.37	2.19
హైదరాబాద్	911	751	...	12.87	9.58
అమలపురం	918	760	...	10.0	10.8
బళ్లారి	918	749	...	5.11	8.83
కర్నూలు	912	756	0.10	11.48	4.3
కడప	906	769	...	21.4	14.75
తెలంగాణ	755	637	2.75	20.46	7.58
బొంబాయి	838	701	0.04	2.2	8.7
బెల్గాం	832	744	...	5.78	7.80
శేలం	19	715	1.8	12.03	0.41

మలబారులో తిప్ప స్వల్ప వాయుభావము తగ్గిన దక్కను, పశ్చిమాంధ్ర మండలములు, మలబారులలో మామూలుగ నున్నది. తక్కిన బోట్ల కొద్దిగ తక్కువ చేడి సర్వత్ర తగ్గిన జాంబాయి, పశ్చిమాంధ్ర మండలములలో, మధ్యపాష్టము మామూలుగ నున్నది. మలబారులలో, కర్ణాటక ప్రాంతములందు, కొంచెము రెక్కను. తక్కిన బోట్ల కొద్దిగ యెక్కువ. మలబారులలోని కొన్ని ప్రాంతముల, కర్ణాటకము, పశ్చిమాంధ్రములలో పగటిచేడి కొంచెము తక్కువ. తక్కిన బోట్ల కొద్దిగ ఎక్కువ కొరమాండలు తీరమున మామూలు. మలబారు, కర్ణాటకము సర్కారులలోని కొన్ని ప్రాంతములందు రాత్రిచేడి మామూలుగంటే కొంచెము తక్కువ తక్కినబోట్ల కొద్దిగ యెక్కువ. తూర్పుతీరమున వాయువు నందు తేమతక్కువ. తక్కినబోట్ల కొద్దిగ యెక్కువ. దక్కనులోను, ఆగ్నేయభాగమునందు తిప్ప మట్ట కొట్టుముగ నున్నది. పడమటితీరమున సర్వత్రను కర్ణాటకము, పశ్చిమాంధ్ర మండలములు, సర్కారులు, కొరమాండలతీరమున అక్కడ కక్కడను, వర్షించెను తెలంగాణులలో 2.75, కొచ్చి 2.58, తిరుచినాపల్లి 1.99, శేలము 1.48, నుంగురూరు 1.11 అంశములవద్ద ము పడెను. అభాగమునందు వాయువిశిష్టము కలిగి, పడమటి తీరమందలి తొలకరిని బలపరచెను.

ఎస్. ఆర్. య. సభా.

వారావరణ శాస్త్రజ్ఞుడు.

పంజాబు శాసనసభ సహాయాధ్యక్షుడు

తనకడవికి రాజీనామా విచ్చుట.

లాహోరు, ఆగస్టు 30:— పంజాబు శాసనసభ సహాయాధ్యక్షుడు సర్దారు బాలదూస్ర మేటజ్ సింగుగారు తమపదవికి రాజీనామావిచ్చిరి. శాసనసభలో సభ్యులుగా నున్న శిక్కు సభ్యులందరు చాలించు కొనవలసినదని శిరోమణి గురు ద్వారముల సభవా గొక తీర్మానమును చేసిరి. గురు ద్వారముల సభ్యులందరికీ కతడు శాసనసభలో ప్రవేశించెను. ఇప్పుడు ప్రభుత్వమువారు గురుద్వారములను బాధించుచున్నార గాన గురుద్వారముల సభవారు చేసిన ఆజ్ఞను శిరసా వహించవలయును సభలో నలంకారవిగ్రహముగ నుండుట కతని కేమత్రము ఇష్టములేదు. అవసరమైనప్పుడు అతడు తన బిరుదుమును విసర్జించును, న్యాయవాది వృత్తిని మానుకొనును.

సెం 10 కు హౌస్ మిక్స్డ్ ప్రస్తుత ప్రకారము
గానే అరిసికెరినుండి ఉదయము 6 గంటలకు
బయలుదేరి బెంగళూరునీటి పగలు 2 గంకి నిమిష
ములకు బదులు 1 గం 50 నిమిషములకే చేరును
కొల్లూపురము బ్రాంచి మీదుగా పోవు బండ్ల
చాకపోకలవలననుగు స్వల్ప సూన్యులు గలవు.

అసహాయోద్యమము

కల్లుపాటలు

కౌగ్రెసు తాలూకా

నెట్టెబరు నెల 1 వ తేదీన పిప్పర, కల్లపాట, పిప్పర, నవాబుపాలెములలో కల్లుపాటలు తిరిగి ఏకకాలమున జరుగును. గాన ఆయా కలలులందు నిమ్మ జాత్యధికారులను కౌగ్రెసు సేనకులను విస్తారముగా చేరి నుద్ద్యోగమునను సఫల మొనరింప వలెనని తలచుకొంటున్న కౌగ్రెసు సంఘ కార్యదర్శి తంతి వార్త నంపెను.

అవలాపురములో నేతగాండ్రు

గోదావరి నెట్టెబరు నెల 1 వ తేదీన మధ్యాహ్నము తిలకు భవనమున జరుగును. నేతగాండ్రు ప్రతినిధులు ప్రేక్షకు లును విచ్చేయ ప్రార్థితులు. ఉదయముగా బసలును భోజనమును ఏర్పాటుచేయబడును. అనాడు కుద్దవ్వదేశమున గూడ జరుగును. చాలా అమృతము కాగలదు. మంచిరకము చేతిమాలకులచే మతి యియ్యబడును. 28 వ తేదీ వ్రుదయమున జాతీయపాఠశాల నచట తెరచెదరు. ఉత్తరములు వ్రాయగోరువారు కాలా వేం కటరావుగారి వేర వ్రాయవలెనని అవలాపురము తాలూకా కౌగ్రెసు సంఘ కార్యదర్శి తంతి వార్త నంపెను.

సిమ్లా మితవాదుల సభ

27 వ తేదీ సాయంకాలము సిమ్లాలో అసహాయోద్యమ ప్రతికూలభ జరిగెను. అచట మితవాదీ సంఘము నేర్పరుప నిశ్చయించిరి. ప్రభుత్వమువారు దౌర్భాగ్యమును మాపును అస హాయవాదుల కవకాళమును హెచ్చుచేయుచున్నారని. వెంటనే గంధి, అలీసోదరులను దర్శించుట అవసరమని అని అభ్యుత్తర వహించిన కల్లులు గిడ్డె గారు నడిపిరి.

పండిత హరిలాలు పైహాగారు

వీరికి ఉబ్బసము వ్యాధి కనబడినందున సువాచామును నిలిపిరి.

ఎటావా నాయకునికి విత్

ఎటావా భిలాభతు కార్యదర్శి హామీగు ఎటావా రాజా సాహెబుగారు జూనియర్ యుద్ధవనటచే లిక సంవత్సరము విడిచెడు వేయబడెను.

అల్లీరు కలలు

అల్లీరు నాయకులలో కలల తేర్పడినవి. సింగూమహా వృద్ధియైత్రీ చెడునట్లున్నది. కౌగ్రెసు సంఘ ప్రచారకుల తును రాజధాని సేవక సంఘమువారికిని అభిప్రాయ భేద మేర్ప డినది.

లాహోరు ముస్లిం సభాపతి

మిలిటరీ నెట్టెబరు కడుదీపముగా నున్నది గాన ఆ ప్రతికూలనిధిని సంఘసభలకు రానియగూడదు. ముస్లిం సభలు అక్కినలోనికిని ఈ ముస్లిం సభలు పతనమందిరములలోనికిని ఆప్రతి కను రానియగూడదు. ఆప్రతిక ముదాలయమునకు ముస్లిం సభా పతివా లేమియు నున్నచేయించగూడదు అను నీర్వాణమును సం రాసముగా రుపపాదించిరి. 1 1/2 గంటల పేపు కాలవర్ష జరిగినది. పిమ్మట మిలిటరీ నెట్టె వృత్త విమర్శము మిక్కిలి నీచముగా నున్నదని మౌలము తీర్మానము చేయబడెను. సంఘమువారు గోధుమల సమ్మించుట కేర్పరచి 42 వేలను కండ్లను చేసిరి. కార్యదర్శి పియర్లు సూపర్వైంటు న్యాయుడు గాడ్ రాజీనామా లామోదించబడెను.

గ్రంథమీకరణము.

“మహాత్మా గాంధీ కావ్యపద్య” (దేశభక్తి గానగండ శర్మగారు వ్రాసినది), గాంధీయతహాసీ (విశ్వేశ్వర ప్రసాద వస్సానీగారు వ్రాసినది) అను గ్రంథములను దేశభక్తి ముద్రా బహిష్కరించిరి.

విదేశీ వస్తు బహిష్కరణము

కలకత్తాలో 27 వ తేదీన భిలాభతు సేవకులు కొలకత్తా లో విదేశీ వస్తు బహిష్కరణమును ప్రారంభించిరి. పతాకము లతోను వాద్యములతోను బాచుబారు పేటనీధులలో ఉర్రూపాటలను పాడుచు విదేశీ వస్తులను కొనగూడదు, అమ్మకూడదని హెచ్చరించుచు కలకత్తా ను తిరిగి గిరి. వారి నెడకు ను అడ్డుకొన లేదు. అల్లరి యే మి యును గు రు ను లేదు. నెట్టెబరు నెల 1 వ తేదీ నుండి విదేశీ వస్తుల నె వరును కట్టుకొనగూడదని సేరు సేరుభాషలలో కలకత్తానులను పంచిపెట్టిరి. దేశీ నవరత్నములలో తమ అమ్మకము చాల పడి పోవు నని విదేశీ వస్తుల దుకాణదారులు భయపడుచున్నారు. భిలాభతువారు యింతచోట్లకుకూడ బోదకులను పంపుచు న్నారు.

శ్రీలంక నియోజనస్వతంత్ర్యము.

వంగరాష్ట్రమున నియోద్యమము శ్రీలంక చాల ప్రబల ముగా నున్నది. కే. ఎన్. రాయసతి, న్యూజారిని సేను, కుముదిని బోసు గార్లు మున్నగు నారీ మణులు శ్రద్ధగా పని చేయుచున్నారు. వారికి శాసనసభ్యులను యితర ప్రముఖులనుగూడ ననుకూలురుగా నున్నారు.

తిలకు నిధి కేసు

ఒక నాటకము సామ్యు తిలకు నిధికిచ్చినగాని నాటక మున కెక్కువను వెళ్లగూడదని ఆగ్రాలో కేదారునాథ్ అనునతడు బోధించినందున అతనిపై కేసుచేసిరి. అతడు జామీను ఇయ్య ననెను. ఒక సంవత్సరము కఠినశిక్ష విధించిరి.

కౌగ్రెసు వర్గింగుకమిటీ

నెట్టెబరు నెల 6 వ తేదీన కలకత్తాలో వర్గింగుకమిటీ సమావేశము జరుగును.

హాలానా అబ్దులు కలం అజరు గారు

ఏరు కలకత్తానుండి 27 వ తేదీన లాహోరుకు వెళ్లిరి. ఆనాడు సాయంకాలము గొప్పసభ జరిగినది. విదేశీ వస్తులను యీ నెలాభతులో పూర్తిగా బహిష్కరింపవలెను. గట్టిపక్ష బూని భాగ్యమొనరించి యీ సంవత్సరములోపలనే స్వరాజ్యమును బడ యవలెను. పంజాబు మహావ్యతిరేకులు ముఖ్యముగా అసహాయో ద్యమమును పూనవలెను. వారు విదేశీ వస్తులను పూర్తిగా వదలవలె నని హాలానాగారు నడిపిరి.

లాల్ బజార్ తిరాయిగారు.

అల్లీరు లాల్ బజార్ తిరాయిగారు రద్దీక్షిత వహించిరి అననరవర్షలలో ప్రజలు కాలమును వ్యయపగూడదు. మొదట విదేశీయవస్తువులను ముగియజేయవలెను. పిమ్మట స్వరాజ్య స్వరూపమునుగూర్చి చర్చింపవచ్చును. ఒకహిందువు దేరాడైనను అతడు స్వదేశీయుడే గాని విదేశీయుడుగాడు. విదేశ ప్రభుత్వము కంటే హిందూ ప్రభుత్వమైనను విదేశ ప్రభుత్వమైనను గూడ మంచిది. ఒకపాకీవాడు మనకు రాజైననుగూడ విదేశీవస్తువులను ముకంటే కది మేరె. ప్రజలు హాలానాగారి సలహా ప్రకారము ఈ నెలాభతునుండి విదేశీ వస్తులను పూర్తిగా బహిష్కరింపవలె నని లబజార్ తిరాయిగారు నడిపిరి.

విహారు కౌగ్రెసు సంఘము

యువరాజుగారి కెట్టి స్వాగతము నీయగూడదని యీ సంఘమువారు తీర్మానించిరి. విదేశీ వస్తుల సమ్యవారికి సహాయ ముచే సెదవనియు అబ్దులు కొనకుండ చేయువారిని శిక్షించెద మనియు రాష్ట్రీయదోరతనువారికి పల ప్రకటించిరి. వారెట్లు తెదరించినను విదేశీ వస్తు బహిష్కరణము జరుగక తీరవని కౌగ్రెసు సంఘమువారు నిర్ధారణ చేసిరి.

మహాత్ముడు - పాశ్చాత్యులు

స్వరాజ్యము వచ్చినచో బ్రిటిషువారు యిండియాలో నుండగూడదా యని సిలచారుతోటలయజమాని యగు పాశ్చా త్యుడు మహాత్ముడు కడుగగా ఆయభిప్రాయము సరియైనదిగాదు. బ్రిటిషువారు కాలముగా శాశ్వతముగా యిండియాలో నుండ వచ్చును. గాని వారు దేశీయులలో సమానముగ స్థానమునందే యుండవలసియును రని మహాత్ముడు నడిపెను.

అలహాబాదు భిలాభతు కమిటీ.

పోలీసువారు సంఘకార్యాలయమును పరీక్షించిరి. ఏమి యును దొంగలేరు.

అకాలీ సిక్కులు కుట్రచేయుట.

బ్రిటిషు ప్రభుత్వమును తొలగించుటకు లాహోరులో అకాలీ సిక్కులు కుట్రచేయుచున్నారని సి. ఐ. డి వారు కని పెట్టిరి. కొందరు ముద్దాయిలు ఆప్రాకరులుగా నేర్పడిరి.

తిలకు నిధి

తిలకునిధికి ఏ రాష్ట్రమున నెంతసామ్యు చేరినదో ఎం దెయింప కెంత వ్యయమైనదో ఎంత నిలువయున్నదో వివర ముగా ప్రకటించవలెనని బాధ్యత గాంధీగారిపైనున్న దని తీవరు ప్రతిక వ్రాశిరి.

ధార్యాయ కేసు

25 వ తేదీన 1 కున్యేయను 26 వ తేదీన 6 గురు కున్యేయ లును సామ్యమిచ్చిరి. అనార్యముగా ఎక్కువరి శిక్షించుట మా అభిప్రాయముకాదుగాని ముద్దాయిలసామ్యులందరిని విచారించ సాధ్యముకాదని 27 వ తేదీన జడ్జి చెప్పగా ముద్దాయిల న్యాయవాది అందులకు జడ్జికి వందనములుచేసెను. గాని విచారణపద్ధ తినిబట్టి చూడగా న్యాయముజరుగుననునాత ముద్దాయిల కెక్కురి కని లేదు. ఈవిచారణ యొక ప్రమాదమనియే వారి అభిప్రాయము గాన వారు యీ సామ్యులందరిని పిలువకని ముద్దాయిల న్యాయ వాది తెలిపెను. ఇట్లు తెలుపుట జడ్జికి దురభిప్రాయమును కలిగించు టయే అభిప్రాయమిచ్చినవాని చెప్పెను. జడ్జి దానిని లెక్క చేయలేదు. ఇద్దరు కున్యేయలు మాత్రమే సామ్యమిచ్చిరి. 29 వ తే దీన 11 గురు లింగాయతులు బ్రాహ్మణులపై సేరమును మోపుచు సామ్యమిచ్చిరి. 30 వ తేదీన 5 గురు సామ్యమిచ్చిరి.

స్థానిక వార్తలు

—:—:—

నెల్లూరు నుండల సంఘము:— నుడరానానా ని నెల్లూరునుండల సంఘమువారు శేపు నెట్టెబరు 1 వ తేదీ సాయంకాలము 6 గంటలకు పచ్చయప్ప కళాశాల భవనమునకు దు సమావేశమగుదురు.

శ్యావకోసరోగ చికిత్సాలయము:— (బ్రూబరు కోలాస్ ని ఇకెన్టీ టిట్యూలు):— ఇదివరకు ప్రజలచే నిర్వహించ బడుచుండెను. ఇప్పుడు భవన్యయ మెక్కువగనుండుటచే ధరించ కర్తవ్యమైన ప్రభుత్వమువారి స్వాధీనము చేయుటకు నిశ్చయించబడినది.

శ్రీ కృష్ణ మందిర సభ:— శేషులై నెట్టెబరునుండి వరవామత్రియప్ప వీధి 76 నెంబరు గల శ్రీకృష్ణ మం దిరంబున (శ్రీజయంతి ముత్తవయన) 6 వ దినమైనది. 1921 వ సం॥ నెట్టెబరు నెల 1 వ తేదీ గురువారము సాయంత్రము 6 ఘంటలకు శ్రీమతి రాజలక్ష్మీ దేవివలన శ్రీ వ్రాహ్మాయణ మున, శ్రీ సీతాకల్యాణము జరుపుదును.

గనదా, బిరుదుల పతకముల మెసగు:

టి సాయకాలము పచ్చయప్ప కళాశాల భవనమున జనవరిమాస ములో బిరుదాలం కృతులై నవారలకు వాటిసంఖ్య భమైన పతక ములను, తదితరవిస్త్రముల నొసగుటకు మదరాసు కలెక్టరు టాడుగారు దర్బారు జరిపిరి. తత్ప్రయయమున 18 స్థరకు బిరుద చిహ్నము లొసగఁడనది. గుణగణాతిశయములు కొని యాడఁ బడినవి.

మద్రాసు కార్పొరేషనువారి ప్రకటన:

1921 సం 27 ఆగష్టులో అంతయినవారమున వేయింటికి 41.7 చొప్పున చనిపోయిరి. గతవారమున 42.7 చనిపోయిరి. మహాచి న్దురికి తగిలెను ఇద్దరు చనిపోయిరి. కలరా ఒకరికి తగిలెను మరణించెను. ప్లేగు ఒకరికి తగిలెను ఒకడు మరణించెను ఇంట్లయెంబావలన మరణములు లేవు. ఇతరజ్వరములవలన 51 మంది చనిపోయిరి. 1920 సంపు/కలవారమున మరణములు 35-3.

జి. బి. నెం 549:— మద్రాసులో నల్లలులు జరుగు

చోట మరణించు పోలీసుల సంఖ్యకు ప్రభుత్వమువారు రం గీకంపిరి. పోలీసు కమిషనరు గారు యెంత పోలీసు సిబ్బంది కావలయునో, యెంతఫల మాక్రమింపవలయునో అలస్యము చే యకుండ తెలుపవలయును.

ఈ ప్రతే క వైస్రము నుంచినందుకు ఖర్చుల భరించు ట అచు కాపురము చేయువారు ముందు యెట్లు సంధించెద రో దానిపై నాధారపడియుండును. ఈ విషయమై వివరము లు పోలీసు కమిషనరు గారికి వారి తీర్మానములు తెలిసిన 2 వక తెలుపబడును.

మైసూరు ప్రభుత్వ ఋణపత్రములు:— దక్షి

ణ యిండియా ఆప్సర్వేషంగు యెడెన్సి ప్రాప్తేటరు గా రెట్లు వ్రాయుచున్నారు:—

“ఈసంవత్సరము ఆర్థిక వ్యవహారములు బాగుగనున్నవి. కొద్ది కోటలలో నే మైసూరు నూతన ఋణపత్రము లన్నియు వచ్చుచు పోవచ్చును. ప్రతిదినము నీ విషయమై తెలుప వలసి నదిగా నెందరిందకో కోరుచున్నాను. ఇవ్వదప్పుడే మద్రాసు బాంబాయి రాజధానీల నుండియు, హైదరాబాదు న్యదేశ గంధాక ప్రాంతములనుండి గూడ యీ ఋణపత్రములను గొని చేయుచున్నాను.”

ఇంద్రజాల మహేంద్ర జాలము

ఈ ఆపూర్వ గ్రంథములో జర్మనీ గారడి, యోగదత్తి మాస్తలాపునము, ఇంగ్లీషు ఇంద్రజాలము, మంత్రకాస్త్రము, భూతవైద్యము, యంత్రములు, అమెరికావారి చీట్లపేక తమా పాలు విచిత్ర విశోదవిద్యలు గలవు. ఇంతేగాక మనుష్యుని మాయముచేయుట, మామిడి వృక్షుని పుట్టించుట, జీవములో సమాధియగుట, శరీరము లేని తల కాయచేత మాటలాడించుట, భూమిపై న గజముఎత్తున గాలిలో మనుష్యుని నిరాధారముగా నిల్పుట మొదలగు విచిత్రములు అగోకములున్నవి. ఈ గ్రంథ మును చదివిన అత్యద్భుతముగా మేజిక్ జేయగల రని గ్యారంటి యిచ్చుచున్నాము. దీనివెల రూ 4-0-0 అ. (2118-688) పి. ఆర్. జవార్దనం నాయుడు, ఒంగోలు. (గుంటూరు జిల్లా

పెరంబూరు అల్లరులు

(1)

శ్రవణములనూరేగించుట

విచారణలో తెలిసిన సాక్ష్యము.

సోమవారముకంటె నిన్నటినికంటె బాగుగ నున్నది. సోమ వారమునాడు నైనికులు కాపుకాచిరి. కూలీలు చనిపోయినవారి దహనసంస్కారపు తొందరలో నుండిరి. నిన్న ఒంటిగంట సరకును విచారణ జరిగెను. శవపరీక్ష అయిన తరువాత దహనము చేయవలసిన దని బంధువులకు ఒప్పుకొనెట్టిరి.

మంగళవార ముదయమున ఆదిదానిదులమీద పని వార్యులు రాళ్లు రుద్దిరి. బారకుకోడుమీద జరిగినపని యిది. పోలీసువారు కలిగించుకొని, అల్లరి లేకుండ చేసిరి.

శ్రీకామేశ్వర పోవువారిని అడ్డగించుట.

నిన్న పడు 3 బి 3 పోలీసుస్టేషనులో చీఫ్ ప్రెసి డెన్స్ మేజిస్ట్రేటు విచారణ జరుపుచుండ 300 వందల అరవ వారుచనిపోయిన చంటి పిల్లతోవచ్చి తాము ఒత్తేకొకాన మునకు పోవుచుండ, ఆదిదానిదులు రాళ్లుపెట్టి కొట్టిరిని చెప్పు కొనిరి. వారినిచీఫ్ ప్రెసి డెన్స్ మేజిస్ట్రేటు కాంతివరచి, బంధోపస్తు చేయించుమని పోలీసువారితో చెప్పుకోవనిరి. పోలీసు సచివ స్పెక్టరు సబ్బయ్యపిళ్ళగారు కావలసిన కాపుదల చేయించెను.

శవముల సూరేగించుట

పడకోకంట గంటలకు సోమవారము చనిపోయిన ఆరు శవములను యూనియను భవనమునుండి తోరేగించిరి. 3 నేలనుండి శవములతో బయలుదేరిరి. ఉత్సవము ఎలిఫెంటుగేటుకోడు, ప్లవరుబారు, జనరలు ఆపిటాలు, పెరియమెట్టు, చింతాద్రి పేటగోడ్డుమీదగ్గర ట్రెస్టి కేసుకు పోయెను.

చింతాద్రిపేటకు వెళ్లుటకు ఉత్సవము, పెరియమెట్టు వంటెన దగ్గరకు చేరినప్పుడు చాలమంది ఆదిదానిదులు కోడ్డు కడ్డముగ వచ్చి శవములవెంట పోవుచున్నవారిమీద రాళ్లు రుద్దిరి. ఆ ఆదిదానిదులు కాళ్ళు మాలపల్లెవారట. దాని మీద రెండవశతాబ్దమువారు కలియబడి, గుడిసెలను సాగుచేసి, ఒకదానికి నిప్పుపెట్టిరి. ఆ గుడిసెలో రాత్రిల్లు పంచములకు చదువుచెప్పుచుందురు. ఆ గుడిసె కాలిపోయెను. తక్కిన గుడి సెలకుకూడ నిప్పుపెట్టుట కాలోచించిరి. నీరుపోయెయంత్రము వచ్చి నిప్పు ఆరిపోయెను. ఇనస్పెక్టరు మామెన కొండతో వెళ్లి అల్లరిని మాన్పించెను. ముగ్గురు ఆదిదానిదులకును, ఒక హిందు వునకును అల్లరిలో దెబ్బలు తగిలెను.

ఇంక నేమియు గంధగోళములే ఉత్సవము శ్రీకామేశ్వర నకు పోయెను. శ్రవణంపేట శ్రీకామేశ్వర శవములను దహనము చేసిరి.

విచారణకుమాలపల్లె అంటుకొనుట.

కాళ్ళుమాలపల్లె అంటుకొనినప్పుడే స్ట్రామన్నగోడ్డులో నున్న విచారణకు మాలపల్లెలో కొంప లంటుకొని పడవారు గుడిసెలు తగులబడిపోయెను. ఎందుకు అంటుకొనినదో ఇంకను తెలియలేదు.

సాక్ష్య విచారణ

శ్రవణస్వామి మొదలియారగా రిట్టు సాక్ష్యమిచ్చిరి:— చనిపోయినవారితో నాకేదిధనుగు సంబంధమును లేదు. నేను ఉదయమున లేచి ముఖము కడుగుకొని 6/15 నిమిషములకు యూనియను భవనమునకు వెళ్లిరిని. నేను ఉదయమున నక్కడ నాలు వడుకుచుందును. నేను బారకుకోడ్డుమీద పోవుచుం టిని. మాలమాదిగలును, సార్లంటులును ఒక కైపు ను, హిందువులు, మహమ్మదీయులు మ రి యొ క కైపు న నుండిరి. మాలమాదిగల దగ్గర 2 వం డల క కైపు లుండెను. సార్లంటులును, ఇనస్పెక్టరు హంకిసునూగారును, మాలమాదిగలును, దక్షిణమునుండి ఉత్తరమునకు తిసిగొనివెళ్లిరి. మాలమాదిగలు రాళ్ళురుద్దిరి. అరవలమీదను, మహమ్మదీయుల మీదను రాళ్ళురుద్దిరి. వారుభయముచేత వెనుకు పోవుచుండిరి. మాలమాదిగలు వెళ్లిపోవునట్లు ఇనస్పెక్టరు చేసెను. అరవల లోను మహమ్మదీయులలో నున్న చిన్న పిల్లలనుకూడ పిలిచెను. పిల్లలు మాలమాదిగలమీద రాళ్ళువేసిరి. నేను అరవలతోను, మహమ్మదీయులతో నుం టి ని. వారినిపిలిచిరిగనక నేను గో డి ని. కాల్వలధ్వని వినిపించెను. పిల్లలు పడ పరిగెత్తిరి. ఒకడు బోర్లపడిపోయెను. ఆతడు మృత్యువైచి కరియకొని చూచుచుండెను. కాల్వలు 8 1/2 కో టిగను. రెండుగుండ్లు వదలిరి. ఒకడు పడిపో యెను. జరిగినప్పుడు ఇనస్పెక్టరు హంకిసునూ ముంద

రను, అతనివెనుక ఇద్దరు సార్లంటులు నుండిరి. పోలీసువారు కూడ నుండిరి. వారు కాల్వలనులేచు. హంకిసునూ పిస్తోలును పట్టుకొనెను. ఆ ఇద్దరు సార్లంటులచేతులలో పిస్తోళ్ళున్నట్లు లేదు. వారి చేతులలో కర్రలుండెను.

సార్లసారథి వాయుడు

సార్లసారథివాయు డిట్టు సాక్ష్యము చెప్పెను:—

నా యిట్లు ఆస్పత్రికి యెదురుగ నున్నది. నేను ప్రొద్దునబయటకు పనిమీద వెళ్ళితిని. బారకుకోడ్డుమీద మాలమాదిగలు, హిందువులు, అరవలుయూగిరి. మాలమాదిగల దగ్గర కర్రలుండెను. మొదట వారినిపంపింగు స్టేషనువద్ద చూచితిని. మాలమాదిగలు అరవలమీదను, మహమ్మదీయులమీదను రాళ్లు రుద్దిరి. వారు మరుగునొడ్డకుండి వచ్చుచుండ రాళ్లు వేసిరి. మాలమాదిగలు వారినికూడ తరుముచుండిరి. మాలమాదిగలు తూర్పుకు వచ్చిరి. 20, 30 అరవ మహమ్మదీయబాలురు ఇతరులు, మాదిగల మీద రాళ్లు గొట్టిరి. అప్పుడొక సార్లంటు మాలమాదిగ లతో పరిగెత్తుకొని వచ్చుచు పిస్తోలుసాచెను. ఆస్పత్రి గోడవైపున 11 యేండ్ల పిల్లవాడు పరుగెత్తుకొని వచ్చుచుండెను. ఆపిల్ల వానిని సార్లంటు కాల్చెను. పిల్లవాడు క్రిందపడిపోయెను. తరు వాత గుర్రమెక్కి నుడియొక సార్లంటు వచ్చెను. 20, 30 మహ మ్మదీయులు పరిగెత్తుచుండిరి. గుర్రముమీదనుండి ఆతడు పిస్తోలు కాల్చెను. ఒకరు గుండెలమీద చేతులు పెట్టుకొని కొంత దూరము నడిచి, క్రిందపడిపోయెను. పిల్లవానికి పీల్చుమీద దెబ్బ తగిలెను. రెండవవాడు క్రిందపడిచనిపోయెను. అతనిశవమును యూనియనులో తరువాత చూచితిని.

నడరుద్దీను

నడరుద్దీను ఇట్లు తనసాక్ష్యములో చెప్పెను:—నా ఇట్లు పులియనుతోపు గోడ్డులో నున్నది. నేను దాదాసాహెబు గోడ్డులోనుండి వచ్చుచుంటిని. జట్కాస్టాండుదగ్గర చాలా మంది మూగిరి. వారు 200 వంది యుండవచ్చును. మాల మాదిగలు రాళ్ళురుద్దుచు, ఆవైపుననుండి వచ్చుచుండిరి. ఇద్దర సార్లంటులు ముందర నుండిరి. వెనుక నుండి మాలలు రుగెత్తుకొని వచ్చుచుండిరి. జట్కాస్టాండు దగ్గర నున్న వారు రాళ్లు పడుచుండుటచే, ఇంద్రకు పరుగెత్తుకొనిపోయిరి. ఒకపిల్ల వాడు ఆస్పత్రి గోడవైపున వచ్చుచుండెను. ఒక సార్లంటు పిల్లవానిమీద పిస్తోలు కాల్చెను. పిల్లవాడు క్రింద కూలెను. పిల్లవానికి 12, 13 ఏండ్లు ఉండును. వెంటనే నుడియొకరు కూడ కాల్చెను. ఆతడు క్రిందపడెను. మాలలు రాళ్లు రుద్ది నందున పిల్లలు తిరిగి రాళ్లువేసిరి. ఆస్పత్రివైపున హిందువులు మహమ్మదీయులు రాళ్లు చెయ్యలేదు.

కాదరు మొహిద్దీను.

కాదరు మొహిద్దీను ఇట్లు సాక్ష్యములో చెప్పెను:—నేను పులియనుతోపుగోడ్డుమీద వైకెల్కె వచ్చుచుంటిని. ఆరు గంటలకు ఇట్లుచేరుకొంటిని. అప్పుడు నాకు కాల్వలధ్వని విని పించెను. నాదుకాణము చి మెల్లోపిల్లిలో నున్నది. నేను దుకాణములోనికి పోతిని. అప్పుడు 50, 60 నుండి యుండిరి. బార కుకోడ్డులో సార్లంటు పిస్తోలు కాల్చెనని వారు చెప్పుకొను చుండిరి. అక్కడనుండి నేను బయలుదేరిపోతిని. శవమును యూనియను భవనమునకు తిసిగొని వచ్చుచుండిరి. నే నక్కడనుండి స్టామన్నగోడ్డుకుపోయి, దీవిజను ఇనస్పెక్టరు ను ఇద్దరు సార్లంటులను చూచితిని. అక్కడ కొందరు అరవలు, మహమ్మదీయులు నుండిరి. పోలీసువారు పిస్తోలుతో వారిని చుట్టవేసికొని యుండిరి. "మహమ్మను కూడ కాల్చినేయడని" వా రు బ్రతిమాలుకొనిరి. లేచరు కమ్మననరు ఆమాట విని పోలీసు వారిని పంపించినామెను. పోలీసువారు పోవుటతోడనే అంతరాలకు పంగి యొన్న వారు లేచిచిలువబడిరి. ఇనస్పెక్టరు అప్పుడు, గుడి చెట్టి మాల పల్లె వైపుకు పోయెను. పలుగు రైదుగురు కూడ ఆవైపుకే పోయిరి. కొంత నేపటికి 2, 3 వందలనుండి మాలమాదిగలు, బయలుదేరి వచ్చుచుండిరి. ఇద్దరు సార్లంటులు ముందుండిరి. మాలలదగ్గర 10, 70 కర్రలు న్నవి. 50 గజముల కర్రల 2 వందల అరవలు, మహమ్మదీయు లుండిరి. మాలమాదిగలు అరవలమీద కలియబడిరి. ఇనస్పెక్టరు, సార్లంటులు పచారు చేయుచు ఉరుకొనిరి. మాలమాదిగల వడ్డ గింపుతోలేదు. మాలమాదిగలు, రాళ్లు రుద్దిరి. ప్రత్యేకంగా అరవలు ను రుద్దిరి. మాలమాదిగల ను

వెనుకకు వెళ్ళుమని ఇనస్పెక్టరు సంజ్ఞ చేసెను. మాలమాదిగలను రెండవశతాబ్దమువారు తరుముచు రాళ్లువేసిరి. తరుముకొని పోవు చున్నవారిని ఇనస్పెక్టరు కాల్చెను. ఇద్దరు క్రింద కూలిరి. నాకు తెలిసినంత మట్టుకు సార్లంటులు కాల్చిరిని అనుకొన్నాను. ఒక కానిస్టేబులును ఇనస్పెక్టరు తన్ని పిస్తోలు దూసెను. పిస్తోలుతో దగ్గరనున్న ఒకనినెత్తిమీద కొట్టెను. దెబ్బతగిలి ఆతడు పడి పోయెను.

వైకెల్కెలోని సంగతులనే హాకిబా, సయ్యదునహమ్మదు అచిజాగారుకూడ చెప్పిరి.

థాడిలాల్

తరువాత సాక్ష్యమిచ్చిన థాడిలాల్ ఇట్లు చెప్పెను:— ఇనస్పెక్టరు పిలుచుకొనివచ్చి, మాలమాదిగలదగ్గర కర్రలు కర్రలు నున్నవి. వారు రాళ్ళురుద్దిరి. ఇనస్పెక్టరు పిల్లలను, పెద్ద వారిని పిలిచి పిస్తోలుకాల్చెను. సార్లంటుకూడ పిస్తోలుచేల్చెను. ఇనస్పెక్టరు 20, 30 సార్లుకాల్చెను. నలుగురునుగరు పడిపోయిరి.

ముత్తువేలు

ముత్తువేలు సాక్ష్య మిచ్చెను:— నేను 8 1/2 గంటలకు వచ్చితిని. 2, 3 వందలనుండి మాలమాది గలు కర్రలు కర్రలు పట్టుకొనివచ్చిరి. వారు గోలచేయుచుండిరి. వారిముందర సార్లంటులుండిరి. అరవలమీద మాలలు రాళ్ళురుద్దు పిల్లలు వారిమీద రాళ్ళతోగొట్టిరి. పాప మప్పు డొక స్త్రీ మరు గుడిలోనుండి వచ్చుచుండెను. సార్లంటు పోలీసువారిని కాల్చుమని ఉత్తరువుచేసెను. పాప మాస్ట్రీకి దెబ్బతగిలెను. అప్పు డందరు ఆమెదగ్గరకు వెళ్లిరి. అప్పు డొకమాల ఏవో ప్పర టిది గ్లాసులోపోసి సార్లంటునకిచ్చెను. ఆతడు దానిని త్రాగి మర్రి కాల్చెను. ఒకనికి తలమీద తగిలిక్రింద పడెను. కాల్పు పడిపడిపోను నిమిషములవరకు నుండెను.

నేతురావచ్చెట్టి

వీరుకూడ వైవిధముగనే సాక్ష్యమిచ్చి పోలీసువారు కాల్చిరిని చెప్పెను.

సార్లంటు రైలీ

సార్లంటు రైలీగారు తరువాత నిట్లు సాక్ష్యమిచ్చిరి:— సోమవారము ఉదయమున వెయ్యిమంది హిందువులు మహమ్మ దీయులను బారకుకోడ్డుమీద నుండిరి. గుడిచెట్టిపల్లెలోకూడ ఇనము మూగిరి. నేను తరువాత పల్లె వైపుకు పోతిని. అక్కడ బ్రి యు స్ట ను, స్మిత్తు, బ్రానింగు, డెల్లూ గా రుండిరి. స్టామన్నగోడ్డుమీదనుండి పేల్వల ధ్వని వినిపించు చుండెను. వెళ్ళుచుగారుచుట్టును జనము మూగిరి. రాళ్లు పెట్టి కొట్టుచుండిరి. కానిస్టేబులును, హెడ్డు కానిస్టేబులును వదలి వెళ్లి తక్కినపోలీసువారినికొట్టుటే వారియద్దేశమని తోచెను. నాకును, నాగుర్రమునకును దెబ్బలు తగిలెను. మూకనాడు తప్పె నని నేను పిస్తోలు చేల్చితిని. కాని కార్యము లేకపోయెను.

పోలీసు డిప్టీ కమిషనరుకూడ వచ్చెను.

సార్లంటు వ్రానింగు

రాళ్లు రుద్దుటవలన తనకు దెబ్బలు తగిలినదని వ్రానింగు చెప్పెను.

గోపాలనాయకు

కానిస్టేబులు గోపాలనాయ రిట్టు సాక్ష్య మిచ్చెను:— మమ్మును మూక బెదిరించెను. నేనుకాల్చితిని. ఎవరికైన దెబ్బలు తగిలిన వేమో తెలియదు. 7 గంటలకు ఆదిదానిదులను కను కొక్కిగా రెండు మూడువేలమంది హిందువులు మహమ్మదీయు లు మూగిరినియు, తాము పనికిపోవుచుండ రాళ్ళుకర్రలుపెట్టికొట్టి రినియు చెప్పిరి. వారిని తరుముకొని వచ్చిరిని కూడ చెప్పుకొనిరి.

డాక్టరు కామతు

డాక్టరు కామతుగారిట్లు సాక్ష్యములో చెప్పిరి:— నేను సోమవారం 8-30 ని మిష ములకు వల్లవ ను వీధి లో నుంటిని. నేను వెంటనే డిస్పెన్సరీకి రావలసిన దని కలుగు వచ్చెను. 8-45, 11 గంటల చుట్ట దెబ్బలు తగిలినవారిని 27 గను తిసిగొని వచ్చిరి. వారిలో కొకడు చచ్చిపోవుచుండెను. ముగ్గురు చనిపోయిరి. చనిపోయినవారు, నాగయ్య, దొరసామి, గోవిందస్వామి. చచ్చిపోవుచున్నవాడు రాజగోపాలము. దె బ్బలు తగినవారికి కట్టుకట్టితిని. చనిపోయినవారిని పోలీసుకమ్మి ను చు దగ్గరకు తిసుకొని పొమ్మంటిని. శవములను బాగ్రత్త పెట్టు టకు ఎవరినైన పంపుమని నేను కమ్మిననరుకు తెలిపాను లో చెప్పితిని. చనిపోయినవారిని తరువాత ఎక్కడకు తిసిగొని పోయినారో నాకుతెలియదు. నన్ను లేచురుయూనియను భవన మునకు ధమ్మని కలుగు పంపిరి. నేనక్కడకు పోతిని. తరువాత 9, 10 పోలీసుస్టేషనుకు పోతిని. యూనియనుదగ్గర చూచినసం గతులు కమిషనరుకు తెలిపి అక్కడకు రమ్మంటిని. హాపెలును నాతోపంపించిరి. మేము అక్కడకుపోతిమి. శవములక్కడనుం డెను. డిస్పెన్సరీలో చూచినదానికంటె మరి రెండు శవములు కూడనుండెను. నేనుకట్టుకట్టినవారిని వైద్యశాలకు పొమ్మంటిని. ముగ్గురిలోను ఇద్దరుమాత్రము వెళ్లిరి.

సయ్యదు గులాము సాహెబు

గులాము సాహెబుగారు శవపరీక్ష చేసిరి. దానిని గురించి వారు తెలిపిరి. కామతుగారు చివరవరకు నుండిరి. శవ ములలో గుండ్లు లేవు. భుపాకి దెబ్బలవలన వారు చనిపోయి యుండురు. ఇద్దరి దెబ్బలుమాత్రము అందరి దెబ్బల కంటె పెద్ద విగ నున్నవి.

పెద్దాపురం వార్తలు

అసహాయోద్యమ ఖండిత పథ
సహాయవాదుల నితఃపర్య
(మాస్కోయ విలేజునుండి)

కొన్నిరోజులక్రింద అన్నవరంగ్రామమున సహాయవాదులు సభ జేసిరి. పెద్దాపురము డిప్యూటీ కలెక్టరు మహంతిగారు గోదావరిజిల్లాలోని అన్నవరం దురిశేటి శేషగిరిరావుగారును పరిమి చక్రపాణినాయకుగారు మున్నగు ప్రభుత్వము పోలీసు స్టేషనులో అసహాయోద్యమమును ఖండించుచు ఒక సభను జరిపిరి. అసభయందు ఆయూరిసజ్ మేజిస్ట్రేటు పోలీసు సబ్ ఇన్స్పెక్టరు 15, 20 మంది గ్రామోద్యోగులు పూర్వోదాహరణలైన వారను పాల్గొనిరి. తత్ఫలితము దుష్ప్రసిద్ధియు శేషగిరిరావు యొక్క నడివిరి. మాకును స్వరాజ్యము గావలసినదే. కాని ప్రస్తుతము బ్రిటిష్ ప్రభుత్వములన మనము సకలైశ్వర్యముల కొరకు వ్యర్థము. మాన ప్రాణహాని లేక సామ్యుత్పన్నము అందరును విశేషమున్నారము. పూర్వము రామరాజ్యము

1. మాయొక్క "ఇ. అట్టిరామరాజ్యమునందే లోపములు
2. బ్రిటిష్ స్టాండర్డు లు మనబ్రిటిష్ ప్రభుత్వమునగూడ

ఉన్నది. మనకున్న సామ్రాజ్యపుకాలపు తిరిగి, అశేషములు (మహాత్మా జీవించినప్పుడు) లేవు. సర్వభూముల బ్రిటిష్ ప్రభుత్వమువారు మనము కొరకు పోషించుచున్నారు. సదా న్యాయపథముననే ప్రసరించి ప్రజలకు ఎట్టి అక్రమము లేకుండ రాజ్య మేలుచున్నారు. కాన అసహాయోద్యమమున శోక్యము కలుగజేసింది పాడుగాకు మనిరి.

తదనంతరమునే సభవారి, అసత్యవాదులను ప్రజలకు తెలియజేయుటకై అగ్రామమున కేసిన సహాయనిరాకరణవాదులలో కొకరు లోనికిబోయి శేషగిరిరావుగారి నిట్లు అడిగిరి:—

అయ్యో! ఈ ప్రభుత్వము రామరాజ్యమనియు, లోపము లేక మనకు అన్నివిధముల పోషించుచున్నదంటిరా, అట్టివిషయ మిటుగూడ స్వరాజ్య మేలగావలయునో తెలియకున్నది. మాకు నచ్చజేపుదని గోర శేషగిరిరావుగారు యుపన్యాసము ముగిసిన పిదప తెలియజేసెదను. కూర్చున్నది. ఈ లోపుగ బహిష్కారమున ఉపన్యాసము వచ్చుచున్న అసహాయోద్యమ వ్యాపకులను, నాయకులను అగు కేశవరపు కామరాజుగారును మిత్రులనుగూడ సహాయోద్యమవాదుల సభకుబోయిరి. శేషగిరిరావుగారు స్వరాజ్యము ఎటుల నైపుణ్యముతో నుండినది అతిశయముమీద బహిష్కరించిరి. ఇంకొకరు (సహాయనిరాకరణ వాదులు) పంజాబు దురంతములకు కారణమేమని యడుగ వారికి దైవప్రసాదము. ఎవరో పోలీసువారు చెప్పిన సంకతుల నాధారము జేసికొని ఆయన అట్లు చేసెను. అంతియగాని ఆయన బుద్ధిపూర్వకముగ జేసినది గాదనిరి. ఆలోచుగనే

ఇంకొకరు లేచి రామరాజ్యమున వ్యభిచారపత్తికై నెన్ను కలదా? యని యడుగ అప్పటిని మాపుజేయుటకై ఈ విధానము నవలంబించిరిగాని మిచ్చెల్లెడను భార్యలను, తల్లెలను వ్యభిచారము నున్నప్పు యుద్దేశముగాదని, చక్రపాణినాయకుగారు ప్రత్యుత్తర మొసరిరి. శేషగిరిరావుగారు ఇవన్నియు తుంటిరి ప్రశ్నలనియు తుంటురు లేవనో నన్ను ఏమోనిందించుచున్నారని. వారిని ఏమిజేసిన జేయించగలను. నాసంగతి తెలియక సహాయనిరాకరణసభయందు ఏమేమో చేయుచున్నారని! అని కోపోద్దీక్ష మొట్టాడిరి. అపుడు కేశవరపు కామరాజుగారు లేచి చిన్న నాండు తుంటిరిపనులను జేసిన జేయనిండు. నయనుమీదిన పెద్దలు తుంటురులు కానువదని చేయుమోడ్చి చెప్పిరి. అపుడు శేషగిరిరావుగారికి ఎక్కడలేని ఆగ్రహము గల్గిరి. కామరాజుగారిని కోపవచించరాని మాటలనాడిరి. ... నోనయ్యాయి. పాతికే పిదప. పో, లేచిపో అని సభను చాలించిరి. ఇంతలో సహాయవాద ప్రేమకులలో కొకరు కిరిగిడి నువ్వారాయ్

ప్రావృణ ... కొడుకుల్లారా నోయ మయ్యండి, టి మిమ్ము చంపివేస్తాను. అని నోటికివచించరాని దుర్భావచించుచు లేచి దౌర్జన్యమును ప్రయోగింప గడంగిరి. అతిశాంతస్వరూపులైన మహంతిగారు లేచి ఆ గొప్పారాయ్ గారిని చెయ్యిపట్టుకొని అవతలకు సాగనదిరి. అది లోపలికి రానివ్వనద్దనిరి. పోలీసువారిని ఏకోక్త్యము కలుగజేయనద్దనిరి. అదివయందు మహంతిగారు లేచుచు కోకోవరపు కామరాజుగారిని సహాయవాదులు దౌర్జన్యముచేసెడివారే. కాని సహాయవాదులు మాత్రము వారి ఉద్ద్యమప్రధానములగు దౌర్జన్య రాహిత్యమును వదలలేదు. ఈ సంగతులు మరునాడు సాయంత్రము పెద్దాపురంలో గాంధీ చౌకనందు జరిగిన పెద్ద సభలో నిర్దేశి నువ్వారావుగారును. కామరాజు పంతులుగారును విభులముగా చెప్పి మహంతిగారి శాంత స్వభావమును, రాగ్యులను కొనియాడిరి.

ఈ సహాయవాదులు సభ ఎన్నట జేసిననుమీరకపన్యాసములో చాలగ గము ప్రావృణమాషణమే. ఆ సమయమున శేషగిరిరావు పంతులుగారును వారి ఉద్ద్యమ ప్రచారకులగు ఆకెళ్ల వ్యాసుప్రసాదగారును విని ఆనందించుచుందురు.

If it is Anything in the Clothing Line.

Estd Get it at. 1880.

Eidanmal Lekhraj & Co, Japan Silk House,
44, Rattan Bazaar Road, Madras.

First impression counts much in your style of dress. You can get from us the smartest looking dress materials of special taste to yourself. Every buyer is a satisfied customer and thus we have built up a reputation for honest value. When you think of dress materials you at once think of Eidanmal Lekhraj & Co., the popular people for popular value.

SILK GOODS.

Sarees-plain and Embroidered
Davanies, Jacket silks, Fancy silks
Striped silks, Velvets, Silks for pavadies
Coatings, shirts and Dhories, silks from
Banares, Japan etc of nice designs.

Silk cotton and lace cloths from all parts of India, such as Benares, Calcutta Bombay, Kashmir, Bangalores
Cenjeevaram, Kumbakosam, Salem, Coimbatore, Madura Dindigul etc.

WOOLLEN GOODS.

Tweeds, shawls
Japacas, serges,
Rugs, mufflers,
Blankets and other Woollens
Goods Suitable for Hill station wear.

A trial is earnestly solicited.

అమ్మకము.

తక్కువ ధరలు.

అమ్మకము.

ఈలాటి చేరులతో నున్న ప్రకటనలను చూచుటకు మీ కందరికి మిక్కిలి ఆసక్తిముగా నుండును. వీలననగా అట్టి సమయములయందు మీకు కావలసినవాటిని మిక్కిలి తక్కువధరల చొప్పున తీయుటకు వీలుండును.

ఎవరైనను లాభములేనిదే విక్రయించు రను స్వల్పసంగతి మీ కెల్లరికిని బాగుగా తెలియును. సాధారణముగా ప్రతిదినము అమ్మకము ధరలు బహు ఎక్కువగా నుండుటచే మీరు తక్కువ ధరల అమ్మకమునకై ఎదురు చూచుచుండుదు.

అయితే ఎల్లకాలములందును మిక్కిలి తక్కువ ధరలకులు సామానులు విక్రయించబడు స్థల మొక్కటియున్న దని తెలిసికొనుటకు మీరు మిక్కిలి సంరేసిం చెదరు. ఇట్టి స్థలమును మీ రెచ్చటను కనుగొనలేరు. మఱియు ఇచ్చటి ధరలు మిక్కిలి ఖరారైనవి.

సామాను లన్నియు గలిగిన ఇది ఒక మిక్కిలి గొప్ప అంగడి. మీరు కావలసినట్టి ఎట్టివస్తువైనను తప్పక దొరకును. ఇవి అన్నియు మీ మొక్క చేయుచువలసిన తయారు చేయబడినవి.

దయచేసి రత్న బజార్ రోడ్డునందు నెం 9, 10, 11 దులు గల

మిక్కిలి సరసమైనట్టియు, పెద్దదైనట్టి, బహు పురాతనమైనట్టి

చల్లారాం గయానుచందుచారి అంగడికి వెళుడు

హిందూ దేశము, విదేశము నెరకుల వర్తకులు.

తక్కులేని సామానులు గల గొప్ప ప్రదర్శనమును చూచి, ఇతరచోట్లయందుండు ధరలకు వీటిని పోల్చిచూచిన, ఇచ్చటి ధరలు మిక్కిలి తక్కువ యనియు, మఱియు ఇక్కడ ఎక్కడను

కాశ్మీరమైనపరిష్కారమైనఅవకము

ఉన్నట్లు స్పష్టముగా తెలియును.

2303

మిక్కిలి వుష్ణదేశముల యిండియా దేశమునందు పెదగునకు చూర గలగుటకు మహావ్యయము వదలుటకును భూతకేశ క్షయమును తలమొనరుకల పరిష్కారముగ నిగనిగలాడుచుండుటకును ప్రతిష్ఠియును ప్రతిఫలమును ముఖ్యముగా

కామినియా ఆయిలు (రెజిస్టరు)

తలమొనరుకలకు నూతన సౌందర్యమును కలిగించి వారిని బాగుగా మెండుటకు తగిన శక్తి కలిగినందున కలవు. ముందు పోగొట్టును. కొరతములకు పట్టునంటి మెత్తదనము నిచ్చును. మెదడునకు చాలవల్లదనమును కలిగించును. పరిమెండగుటవలన కండ్లకు కలుగు మాలిన్యమును పోగొట్టి నూతన కాంతిని కలిగించును

కామినియా ఆయిలు తలనూనె అన్నిటికంటే శ్రేష్ఠమైనది. స్త్రీలకును పురుషులకును వెళ్ళుచుండికి మహావలకలను వెదకరించినది.

దేను దీని నుపయోగించిచూడుడు.

తల మెండుడి 1.0-0 ఏ. పి. చార్జి 0.6-0 అనాజు.

చూడుబుడ్లు 2-10-0 ఏ. పి. చార్జి 0.12-0 అనాజు

సోత్ ఏజెంట్లు. ఏ. పి. మనోహర్రు కమిషను ధృ 0.2-0 ప్రత్యేకము.

ఆంగ్లోయిండియను డ్రగ్ అండు కెమికలు కంపెనీ.

D 126 W 100. 185 నాన్యూనీడు, బొంబాయి.

కంకిపాడు సెక్సునుకొలున పాటలు:

21-8-21 వ తేది యువయము కంకిపాడు లాభవద్ద గడ్డి పాటలు బహిరంగముగా పాడెడును నని ప్రచురించబడుటచే నుదరు కన్పిరి. అచ్చటి జనులు నిరాకరణవాదులను, కొందరి నుపహసించుచు కంకిగా నా రట్లు చేయబడంగిరి. కుల్యాధికారి కొంతసే పాయపన్యాసమును విని తరువాత యాయుపన్యాసములొని కొంతభాగమును ఖండించుచును, స్వరాజ్య మన ను నునియు, తాము మిత్రవాదుల మనియు, జనులకు బోధకేసిరి. కాని యొకతై నను పాటను పాడకపోయిరి. తరువాత కుల్యాధికారి జనుల నుద్దేశించి మీరందరు వెళ్లెదవో నేమన వెళ్లెదవని వెలవిచ్చిరి. అంతట వెనగదారిని వారు వెళ్లిపోయిరి. సాయంత్రము, నలుకూరు, ప్రవాహిపాటి గ్రామ వాస్తవ్యులద్వారా గ్రామ స్థలము ప్రధానముగా తేలికొని స్వల్పమైన పాటకు కొట్టి పొయిరి. భూమిగా నిరుటి ధనము అయినవ నును మూత్రమే వచ్చిరి.

22-8-21 తేది మధ్యాహ్నము రెండు గంటలకు మరల కంకి పాటికి కిది గు వ నుండు భాగముల పాటలు లాభవద్దగా (ప్రచురించబడును. జనులందరును లాభవద్ద యుండిరికాని యొక్కరునుపాడలేదు. పూర్వదినముం దుకలెన కొందరునుగొందరుగిరి. అంతట కుల్యాధికారి మేమిక్కడ పనిచేసికొనలేదు. అందరును బయటివెళ్లవలె ననిరి. ఇదిబహిరంగమైన సేమాయని ప్రజలడిగిరి. అపునని వారంగికరించి. ఆ తై నవో నుమ్ము బయటికి పొమ్మనెవరేల యనియుదుగ ధవళు కెట్టనివారు లొగికి రాకూడదని కొంతసేపును, మా యిచ్చవచ్చినవారిని రానిచ్చుచుని కొంతసేపును అనందముగా బల్కుచు, మోటుబరులైన రైతులను, విద్యార్థులైన వెద్ద నునుమ్ములను "మీరునుమ్ములుకా" (ఆర్ యునాట్ మెన్) యని అండ్లయభాషలో గిందించుచు తామే స్వయముగా నెట్టిరి. (మోటులననునకు) వార్తనమునకు నెనుచిసి జనులు మరలిరి. పం దుకొనినట్టియు, కూర్చుండినట్టియు కొందరిని కలాసులు ఎత్తి బయట దివిరి. ప్రభుత్వోద్యోగుల దుండగములు మితిమీరుచు ప్పలి. పాటవెట్టిను కంకిపాటి దిగువవారొక్కరైనను పాడ లేదు.

గుంటూరులో హిందీ ప్రచారము

ఈనెల 22 తేదిని స్వరాజ్యమైవాసమందు శ్రీయుత ముదిగొండ బుచ్చిలింగయ్యకాశ్రీగారి యధ్యక్షతక్రింద హిందీ ప్రచారము విషయమై యొక మహాసభ గావింపబడెను. మొన్న విజయవాడలో సమావేశమైన యాంధ్రదేశ హిందీ ప్రచారక సమేతమునుండి పండితులు హరిహరశర్మ హృదీశశర్మ, రామభద్రాశాస్త్రి యానభ శేతెంచిరి. పురప్రముఖులు అనేకు లును లాల్లాకాలనుండి కొందరును కన్పిరి. దేశభక్త కొంద రెంకటప్పయ్యగారు, శీతారామకాష్ట్రులుగారును మొదలగు నాయకులు సభ నులంకరించిరి. జిల్లాలో హిందీ ప్రచారము చుటానుగ జరపబడుటకై యొక హిందీ ప్రచారకమము స్థాపించుట. అంగు ప్రముఖులనెరులు సభ్యులుగ చేరి, దానికి దేశభక్త తంకటప్పయ్యగారు అధ్యక్షులు గను, ఇతరు హిందీప్రచారము చేయుచున్న రామానంద శర్మగారు కార్యదర్శిగను, గుంటూరు స్వరాజ్యస్వామిస్థాన శిష్యులగు దిగురుర్తి వెంకటరామస్వామి బి. ఏ. బి. ఎల్. గారు సహాయకార్యదర్శిగను ఎన్నుకొనబడిరి. శ్రీయుతులు హరి ప్పరు నిరసించరావుగారు, చట్టి నరసింహారావుగారు, ఆంధ్ర రత్నమగ్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్యగారు, చీమకుర్తి బసయ్యశాస్త్రి గారు, చట్టి దుర్గాప్రసాదరావుగారు కార్యనిర్వాహకసభ్యు లుగ నెన్నుకొనబడిరి. మన దేశభివృద్ధికి హిందీసామాన్యభాష యగుట యత్యవసరమని మాపును యిజిల్లాలో కూడ హిందీ భాషాభివృద్ధిని వ్యాపింపజేయుటకు హెచ్చు పట్టులతో పని చేయవలెననియూ శ్రీ వెంకటప్పయ్యపంతులుగారు నచ్చజెప్పిరి.

అధ్యక్షులకు నందములతోను మహాత్మాగాంధీజీయ యను జయధ్వజములతోడను సభ ముగిసెను.

ప్రకటన (3112)

83-వ కాల్పులము పట్టాలమునందు నెలపు మీదయున్న వారందరును తక్షణమే కన్ననూరికి బయలుదేరి రావలయు నని 83-వ కాల్పులము నేనాధికారిగారు కోరుచున్నారు.

(Sd) ఏ. హెచ్. ఏ. టాడ్,
కలెక్టరు ఆఫ్ మద్రాసు.

డిన్ మనోరియా లేక స్త్రీలకు మిత్రునివంటిది

స్త్రీలకు గలగు మిత్రులూ, అకాల బహిష్టి, బహిష్టికాలమందు బాధ, మెలకానీగాను తక్కువగాను పోవు మనుషులొగము, గర్భసావము, అకాలబహిష్టి సంబంధమైన ఇతర వ్యాధులు మున్నగువాటికి ఇది తత్వక తక్షణ గుణమును గలిగించును. కఠినమైనట్టి, దీర్ఘముగా నుండునట్టియ వ్యాధులను ఇది అద్భుతముగా బాగుచేసినది. బహిష్టి అగుటకు ముందును, బహిష్టిగా నున్నప్పుడును దీనిని వాడవలెను. ఒక టీ స్పూను టోపధమును నీటితో కలిపి ప్రతి 4 గంటల కొకసారి ముతున నేవించవలెను. టుడ్డి 1-కి ధర రూ 2-8-0. అవశ్యకమైన మరుసటి మాసమునందును ఇదేతీరున వాడవలెను. గొప్ప ఆర్థరులు వంపువారికి మంచి కిమిషన్ నియబడును.

V. M. Annajee & Bros,
Whole sale & Retail Chemists & Druggists,
2/200, Mint Street, Madras.

“విద్యుచ్ఛక్తిదీపముల పూర్తి నెట్టా”

1½ హె. పి. ఎంజి, డిగ్రీ వాటు, స్విచ్ బాడ్, ప్రోటెక్ష బాడ్, ఇతర 1½ కాలిస్ వేర్లు, స్విచ్ బాడ్, క్లబ్బు, కలెక్టరు వాడ్లు ముది పూర్తిగా గల విద్యుచ్ఛక్తి దీప కట్టుకొనుటకు ఇప్పుడే తెప్పించి యిచ్చాము. కట్టు గువాచాళెస్ కలెక్టరు దీపమును తెలిసిండుటకు మరమిండు రులు లేదు. ఒక కలెక్టరు బాడ్తో నా దీపిని రూ 2750 లకు కాకినాడలో విక్రయించెదవాము. కలెక్టరు మారకపు ధర నకు నుంచి ఇది కనీసము రూ 8750 లు రైసను విక్రయించవలెను. కొన్ని కట్టు మారగిను ఈ కళికారము విక్రయించుటకు మాదిగలంపు. ఆకాళంగము కలెక్టరుకు రూ 3000 కు కాగి, తెప్పించుకొనడు. 3018 ఆంధ్ర ఎంజినింగు కంపెనీ కాకినాడ.

ఇది చూడవద్దు

చూచినచో మరువవద్దు
వైద్యరత్న పండిత
డి. గోపాలాచార్యులుగారి
ఇకపుయెజా

కలరా పేగు
వ్యాధులకు జగత్ప్రసిద్ధిచెందిన
ఆయుర్వేదవిద్యార్థములు
మా కలరా, ప్లేగుమందులకు
ముఖ్యసాధనము
20 వత్సరములుగ ఇండియా, బర్మా, సిలోన్, ఏదె మొదలగుచోట్ల అనేక వేల ప్రాణులను, కలరా, ప్లేగునుండి

కపాడుటయే
కలరా శెట్టు 1-కి రు. 1-2-0
ప్లేగు శెట్టు 1-కి రు. 2-2-0
ఇకపుయెజా శెట్టు 1-కి రు. 1-12-0
క్యాటలాగు ఉచితము. ప్యాకింగు పోస్టు ఖర్చులు ప్రత్యేకము.

ఆయుర్వేదాశ్రమం,
41 ఆచారపుకవిధి, జి. టి. మదరాసు.

పనాపధినరస్పరిణా

కర్తవీరకన కర్తవ్యయొక్క అపరిమితతను ఈ గ్రంథము లెందు తెల్పుక గాంచిరి. ధర 1.32.0 ఇండియా కిలోగ్రాముల ఎచ్చటి రైసను కనాకాభివృద్ధి తులకముగా ముకుమును. (2978)

నివాసము పి. డి. సానంట్,
నం 144 ఫనసనాడి బాంబాయి.

“అమృత భవిష్యత్ ఫలదర్శిని”

ఇది మంచి అశ్రుకరమైన పుస్తకము. ఈ పుస్తకము ప్రతి మనుజునకును ప్రతిదినమును మిక్కిలి ప్రయోగకరమైనది చూచుకొనుటకు వారకము, పుట్టినతేదీ, నక్షత్రము మొదలగునవి అపునరమలేదు. నులకమైన తెలుగులో వ్రాచబడినది. గొప్ప పద్ధివీక్షులను పొందినది. తెల 1 దు ప్రస్తుతం ఏలూరు సబ్ జడ్జిగారగు ఆర్ సారాయణరావు వంతులు. బి. ఏ. బి. ఎల్. గారిట్లు వ్రాసిరి. “రాగల దాని తెలిసికొన గోరువారికి యీ భవిష్యత్ ఫలదర్శిని సంపాదకరించునని నా నిశ్చయము.” పుస్తకములు ముయ్యవారు యిదిగవ చిరునామాకు వ్రాయవలయును.

తాతా జ్యోతిషవిద్యాలయము.
2888 చౌడవరం, విజయవాడ.

నమకము (1842)

బంగారు, వెండి రత్నముల
నగలును ఇతర వస్తువులును
వాపసు యిచ్చిన పుష్కరిని వైకమా ఇరవదును
ఉమిడి-రామయ్య శెట్టి
గురుసామి శెట్టి కంపెనీ
25, వై నాబాబు రోడ్, మదరాసు.
నగలు నాణ్యముగాను పూచీతోడ నున్నవైన ధరలకు తయారుచేసి విక్రయించుటకు ముందుకును. తయారు చేసివాటిని అతిప్రముగా ఆర్థరుమేరకు తయారుచేయివ్వబడును. ఒకసారి ఆర్థరు యిచ్చి నగలు తయారు చేసికొన్నవారి వలన మా నమకము తెలిసికోవచ్చును.

స్వదేశ మాస్తనిర్మిత వస్తువు

గట్టివని! వెల సరసము
ప్రస్తుతమైన ఉక్కుతో తయారుచేయబడిన శిల్ప, పెద్దనెలాల మడతచాకులు, సేనాకత్తులు, బల్ల కత్తులు, వివర్ణ విశేషముగా చేసిన తయారుచేయబడు ఆస్తి నెలాల యిత్తడి కప్పుతాళములు, ఇనుప కప్పుతాళము ఇత్తడి యినుము కలిపిన కప్పుతాళములు, మంచి తాళము బంతో బస్తుచేయబడిన యినుపపెట్టెలు వగైరా సామానా కర్మాగారమున తయారుగుచున్నది. దరఖాస్తులు మంపిన ధరలు తెలుపబడును. కర్తవ్యులకు సరసమైన కమిషన్ నియమము. రుంతి చిరునామా: బి. వెంకటేశ్వర్లు అండ్ “ఇండస్ట్రీసు” కట్టర్లు అండ్ లాక్ మేకర్లు పెద్దాపురం. (గోదావరి)

తండ్రి విలాసము— పండిట్ మొగూర.

